INV.№

Халқ сўзи

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: halksuzi@sand.uz ● 2002 йил 4 октябрь, №213-214 (3041-3042) Жума

Истиқлол йилларида Ўзбекистонда жуда кўп соҳалар ислоҳ этилиши билан бирга, хизмат кўрсатиш соҳаси ҳам ҳар томонлама такомиллаштирилмоқда. Бу тармоқ ҳақида сўз борар экан, аэропортларни алоҳида таъкидламоқ жоиз. Йўловчиларнинг узоғини яқин қилишда, айниқса, ҳаво йўлининг аҳамияти катта.

ПОЙТАХТ АЭРОПОРТИНИНГ ЯНГИ ҚИЁФАСИ

Пойтахтимизнинг марказий ҳаво дарвозаси бўлмиш "Тошкент" халқаро аэропорти истиқлол йилларида тамомила ўзгача қиёфа касб этди.

Ундаги халқаро қатновлар амалга ошириладиган аэровокзал тубдан янгиланди. 1998 йилдан буён амалга оширилган лойиҳанинг умумий қиймати 30 миллион АҚШ долларидан ошади. Шу вақт давомида 30 минг квадрат метрлик майдон — қарийб бутун аэровокзал таъмирдан чиқарилди. Сув таъминоти, иситиш ва совутиш, ҳаво тозалаш тизимлари бутунлай янгиланди. Жами олтита, жумладан, ногиронларга мўлжалланган лифтлар ўрнатилди, замонавий ўт ўчириш тизими ишга туширилди.

Аэропортнинг юкларни бошқариш, учиш-қўниш ҳақида эълонлар бериш тизимлари халқаро андозаларга мосланиб, хавфсизлик учун видеоназорат мосламалари, бевосита самолётга олиб чиқувчи тўртта телескопик трап ўрнатилди. Бир сўз билан айтганда, "Тошкент" марказий ҳаво терминали халқаро андозалар даражасига олиб чиқилди.

3 октябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов пойтахт аэропортидаги бундай хайрли ўзгаришлар билан танишиш мақсадида у ерга ташриф буюрди. Мамлакатимиз раҳбари амалга оширилган ишларни кўздан кечирар экан, Ўзбекистонга келувчи хорижлик меҳмонлар юртимиз билан танишувни аэропортдан бошлашини доим эътиборда тутиш зарурлигини таъкидлади. Аэропортда хизмат кўрсатиш, хусусан, технологик хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилган эса-да, уни безашда дизайнга етарлича эътибор қаратилмаган. Хусусан, ташқарида ён-атрофга кўпроқ дарахт ўтқазилиб, кичик меъморий шаклларни ифодалайдиган ўсимликлар кўпайтирилса, ичкарида маълумотлар таблоси қўйилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Президентимиз терминал хизматчилари, божхоначилар, чегарачилар ва хавфсизлик учун масъул бўлган ходимлар билан суҳбатлашди. Айтиш керакки, аэровокзал таъмирдан чиққач, йўловчиларга хизмат кўрсатишнинг савияси билан бирга суръати ҳам ошди. Қайддан ўтиш, божхона текшируви, чегарадан ўтказиш илгаригидек кўп вақт олмайди. Хавфсизлик хизмати ҳам ўта замонавий техника билан таъминланган. У барча турдаги хавфли буюмлар ва қуролларни қисқа фурсатда аниқлаш имконига эга.

Ислом Каримов В.Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг янги маҳсулоти — Ил-114-100 русумли самолётни кўздан кечирди. Бу ҳаво кемасининг энг муҳим афзалликларидан бири — тежамкорлигидир. Ўзбекистонда ички қатновларни амалга оширадиган асосий самолётлар — Ан-24 ва Як-40 ундан 2-3 ҳисса кўп ёнилғи талаб қилади. Шовқини ҳам ўта баланд. Бу жиҳатдан Ил-114-100 Халқаро фуқаро авиацияси ташкилотининг (ICAO) барча меъёрий талабларига мосдир.

Уни эски модель — Ил-114 билан солиштирганда яна қуйидаги ўзгаришларни қайд этиш мумкин. Парвоз узоқлиги 250 километрга узайган, ҳавога кўтарилиш учун эса 200 метр кам масофа талаб этилади. Двигател қуввати 250 от кучига кўпайган. Қолаверса, Ил-114 да ҳавода бошқа самолёт билан хавфли яқинлашувдан огоҳлантириш тизими йўқ, сув ва электр таъминоти ҳозиргидек такомиллаштирилмаган эди. Янги самолёт хорижий мамлакатларга ҳам, Ўзбекистондаги учиш-қўниш йўлаги нисбатан қисқа бўлган маҳаллий аэропортларга ҳам қатнай олади, ҳар қандай об-ҳаво шароитида парвозни амалга ошираверади.

Шундай қилиб, Ўзбекистоннинг марказий ҳаво дарвозаси янги, замонавий қиёфа касб этиб, хизмат кўрсатиш даражасини кескин оширди, самолётларимиз парки эса янги, замонавий самолётлар билан бойимоқда.

(ЎзА).

СУРАТЛАРДА: ***Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Тошкент аэропортига қилган ташрифидан лавҳалар.***

Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган суратлар.

Шу сонга хабар

Олтин медаль муборак!

14th Asian Games BUSAN 2002

Кеча, пайшанба куни XIV Осиё ўйинларида иштирок этаётган юртдошларимиз дастлабки олтин медални зўр шоду хуррамлик билан нишонладилар. 26 яшар велопойгачи Сергей Крушевский 169,4 километрлик пойгада маррага биринчи бўлиб етиб келди. Шуниси эътиборга сазоворки, Сергей велоспортчилар мусобақасининг биринчи кунида бронза медалини қўлга киритган эди. Осиё ўйинларидаги навбатдаги зафар юртдошларимиз қўлга киритажак медаллар шодасига барака киритишини чин юракдан истаймиз!

Тараққиётимизнинг янги босқичи: асосий йўналишлар ва вазифалар

Тафаккур ва тадбиркорлик

Мамлакатимизда ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиёти асослари изчиллик билан яратилмоқда. Мулкдорлар синфи шаклланиб, улар ўртасида рақобат механизми вужудга келмоқда. Иқтисодиёт бозор муносабатлари қонунлари, талаблари ва тамойиллари асосида бошқарилмоқда.

Янги иқтисодий шароит тадбиркорлар, бизнесменлар, тижоратчилар, акциядорлар ва ширкатчилар каби ижтимоий табақаларни вужудга келтирди. Янги иқтисодий муҳит ва унга мос янги иқтисодий тафаккур ва онг шаклланмоқда.

Бу ўринда иқтисодиётда истиқлол йилларида эришган ютуқларимизни яна бир бор санаб ўтишга ҳожат йўқ, бу нафақат мамлакатимизда, балки хорижда ҳам тан олинган. Айни вақтда тарихий бир ҳақиқатни алоҳида таъкидламоқ жоиз — бу дунёда ўзбек миллати ва унинг Ўзбекистон деб аталмиш давлати борлигини жаҳон аҳли билди, таниди. Тарих учун 11 йил ўн бир сониядек қисқа фурсат. Лекин шу қисқа давр ичида бир тизимдан бошқасига ўтиб, талай қаршиликларни енгиб, халқаро миқёсда шунча обрў-эътибор қозонишнинг ўзи бўлгани йўқ.

Бугунги кунда Ўзбекистон дунёга, дунё эса Ўзбекистонга интилмоқда. Бу биз барча соҳаларда — хоҳ иқтисодиёт, хоҳ сиёсат бўлсин — жаҳон андозалари даражасига чиқаётганимиздан далолат.

Ўтган давр мобайнида мамлакатимиз БМТ, Халқаро валюта жамғармаси, ЮНЕСКО, ЕХҲТ каби кўплаб халқаро ташкилотларга аъзо бўлди. Бу бизга, бир томондан, ғурур бағишласа, иккинчи томондан, катта масъулият юклайди. Чунки дунё сиёсати ва иқтисодиётининг ўз тартиб-қоидалари ва қонунлари бор.

Модомики, биз мустақил давлат сифатида дунёнинг нуфузли иқтисодий ва сиёсий ташкилотларига кирган эканмиз, ундаги тартиб ва қоидаларга риоя қилиш бурчимиздир. Жаҳон ҳамжамияти томонидан барча давлатлар олдига қўйиладиган муҳим талаблардан энг асосийси — бу иқтисодиётнинг "тиниқлиги" масаласидир. Бу мамлакат ривожланишининг соф иқтисодий омиллари, ҳалол рақобат ва давлат олаётган даромад ва харажатларнинг манбаи аниқ-тиниқ бўлиши керак, дегани.

Дарҳақиқат, юртимизда иқтисодий ислоҳотлар Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигида босқичма-босқич амалга оширилиб, бозор муносабатлари кундан-кунга ривожланмоқда. Янги муносабатларга хос бўлган бозор институтлари ва инфратузилмаси яратилмоқда. Президентимиз Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузасида бу масалага алоҳида эътибор қаратиб, у ялпи ички маҳсулот ишлаб чиқаришда етакчи ўрин эгаллайдиган, фуқароларнинг муҳим даромад манбаи ва мулкдорлар синфини шакллантиришнинг асоси бўлган хусусий секторнинг мавқеини янада ошириш, кичик ва ўрта бизнес ҳамда тадбиркорликни жадал ривожлантиришни тақозо этади, дея таъкидлади.

Ҳақиқатан, мамлакатимизда ўрта ва кичик бизнес, тадбиркорликни ривожлантириш давлат сиёсати даражасига кўтарилиб, унинг ҳуқуқий-меъёрий ва қонунчилик асослари барпо этилди. Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги маълумотларига қараганда, мамлакатимизда 2001 йилда рўйхатга олинган ўрта ва кичик бизнес субъектлари сони 201,9 мингтага етган.

Уларнинг деярли барчаси маълум бир савдо-сотиқ тури билан шуғулланади. Бошқача айтганда, улгуржи ва чакана савдо нуқталари, кафе, ресторан, пуллик хизмат кўрсатиш жойлари, ёнилғи қуйиш шохобчаларига эга.

Аммо уларнинг фаолияти ўрганилганда, мавжуд қонун ва қоидаларга ҳамиша ҳам риоя этилмаётганлиги равшан бўлди.

Бош прокуратура ҳузуридаги Солиққа оид жиноятларга қарши курашиш департаментидан олинган маълумотларга қараганда, соҳада савдо қоидаларини бузиш, тушум миқдорини яшириш ва банкка топширмаслик, пировард натижада даромад солиғини тўламаслик билан боғлиқ қонунбузарликлар одатий ҳолга айланганини аниқланди.

(Давоми 2-бетда).

Сурхондарё вилоят ҳокимлигида пахта йиғим-теримининг боришига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда қишлоқ хўжалигига дахлдор ташкилотлар раҳбарлари иштирок этди.

Энг муҳим вазифа — сафарбарлик

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси И.Жўрабеков бошқарди.

Йилнинг деҳқончилик учун ҳар йилгидан ноқулай келиши, баҳорги ёғингарчилик оқибатида катта майдонларда ғўзани қайта экишга тўғри келганига қарамасдан, Сурхондарёда пахтадан мўл ҳосил етиштирилди. Воҳа пахтакорлари 250 минг тоннага яқин «оқ олтин»ни хирмонларга уйиб қўйишди. Сариосиё ва Бойсун туманлари деҳқонлари режалаштирилган ҳосилни аллақачон йиғиштириб олган бўлса, Денов, Узун, Олтинсой туманлари деҳқонлари кун сайин марра сари яқинлашиб бормоқда.

Шу билан бирга, етиштирилган ҳосилни кузнинг ёгинсочинли кунларига қолдирмай йиғиштириб олишда сусткашликка йўл қўйилмоқда. Бу Жарқўрғон, Қумқўрғон ва Ангор туманларида, айниқса, яққол кўзга ташланмоқда. Кўпгина туманларда йиллик режанинг 70 фоизидан ошириб пахта тайёрлашга эришилган бўлса-да, Ангор, Музрабод, Шеробод туманларида бу кўрсаткич 43-53 фоизни ташкил этмоқда. Теримчилар ва дала ишчиларига етарлича қулай шароит яратилмагани иш суръати ва сифатига таъсир этмоқда.

Йиғилишда пахта йиғим-терими суръатини ошириш, мавжуд ҳосилни кечиктирмай йиғиштириб олиш юзасидан фикр алмашилди, зарур тавсиялар берилди.

Йиғилишда вилоят ҳокими Т. Қодиров иштирок этди.

Чори ТЎХТАЕВ, ЎзА мухбири.

Инсонпарварлик ёрдами доирасида

Республика шошилинч тиббий ёрдам марказининг Андижон вилояти бўлимига АҚШдан инсонпарварлик ёрдами келтирилди. У мазкур мамлакат давлат департаменти томонидан ажратилган 50 миллион доллар миқдоридаги хайрия ёрдами доирасида олинди ва асосан Фарғона водийси тиббиёт муассасалари учун мўлжалланган.

Жорий йилнинг баҳорида Андижонга АҚШ давлат департаменти вакили Жон Пол бошчилигидаги делегация ташриф буюрган эди. Ушбу ташриф пайтида эришилган келишувлар эндиликда ўзининг амалий ифодасини топмоқда. 23 та контейнерда тиббий ускуналар, асбоблар, зарур материаллар келтирилди.

— Юкни олиб келиш ва ускуналарни ўрнатишни Operation Provide Hope амалга оширмоқда, — деди америкалик мутахассислар гуруҳи раҳбари Мари Кокрен. — Ҳафта давомида шифокорларимиз, ҳамшираларимиз ва техник мутахассисларимиз шошилинч тиббий ёрдам маркази ходимларига ушбу ускуналарда ишлашни ўргатишади.

Шу куни Андижонга яна бешта контейнер келтирилди. Улар Улуғнор, Бўз ва Хўжаобод туманлари қишлоқ врачлик пунктлари учун мўлжалланган. Бу туманлар АҚШ Халқаро ривожланиш агентлиги — USAID томонидан молиялаштирилаётган "Здрав-плюс" лойиҳасига жалб этилган.

С.ШУКУРОВ, ЎзА мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг

ҚАРОРИ

Стандартлаштириш, метрология ва маҳсулотлар ҳамда хизматларни сертификатлаштириш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

Стандартлаштириш, метрология ва маҳсулотлар ҳамда хизматларни сертификатлаштириш тизимини янада такомиллаштириш, унинг замонавий халқаро нормалар ва талабларга мувофиқлигини таъминлаш, шунингдек, халқаро стандартлардан фойдаланиш асосида мамлакатимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг рақобатбардошлилигини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбекистон давлат стандартлаш, метрология ва сертификация маркази ("Ўздавстандарт") Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигига айлантирилсин.

2. Қуйидагилар Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг асосий вазифалари этиб белгилансин:

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча жисмоний шахслар ва хўжалик юритувчи субъектлар томонидан "Стандартлаштириш тўғрисида", "Метрология тўғрисида", "Маҳсулотлар ва хизматларни сертификатлаштириш тўғрисида", "Озиқ-овқат маҳсулотининг сифати ва хавфсизлиги тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонунлари ҳамда стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш соҳасидаги бошқа қонун ҳужжатлари ва норматив ҳужжатлар амалга оширилиши ва уларга риоя этилишини таъминлаш юзасидан комплекс чора-тадбирлар ишлаб чиқиш;

ўтказилаётган илмий-тадқиқот ишлари асосида стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш соҳасида ягона давлат сиёсатини амалга ошириш;

халқаро стандартлар бўйича маълумотларнинг ягона ахборот базасини яратиш;

мажбурий тартибда сертификатланадиган маҳсулотлар ва хизматларнинг янги рўйхатини, уларни ҳар йили янгидан пайдо бўлган маҳсулотлар ва хизматлар турларини, шунингдек, жорий этилаётган янги технологиялар ва материалларни ҳисобга олган ҳолда тузиш ва белгиланган тартибда тасдиқлаш;

маҳсулотлар ва хизматларни сертификатлаштиришнинг янги тартибини ишлаб чиқиш ва унга риоя этилишини назорат қилиш;

замонавий давлат стандартлари ва эталонларини ишлаб чиқиш ва уларни халқаро тизимлар билан уйғунлаштириш;

турдош маҳсулотлар стандартларини ишлаб чиқиш бўйича тармоқ тузилмаларини ташкил этишга кўмаклашиш, улар фаолиятига илмий-методик раҳбарликни ва назоратни таъминлаш;

маҳсулотлар ва хизматлар синовини ўтказиш ва сертификатлаштиришнинг замонавий тизимини ташкил этиш.

3. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги ҳуқуқ ва мажбуриятлар бўйича "Ўздавстандарт" марказининг ҳуқуқий вориси ҳисобланади.

4. Қуйидагилар:

Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг ташкилий тузилмаси ва унинг марказий аппарати тузилмаси;

ҳудудий стандартлаштириш ва метрология бошқармалари аппаратининг намунавий тузилмаси;

Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги тўғрисидаги Низом тасдиқлансин.

5. Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги марказий аппарати ходимларининг чекланган сони 54 киши (хизмат кўрсатувчи ходимлардан ташқари) ва унинг ҳудудий бўлинмалари ходимларининг чекланган сони 170 киши этиб белгилансин.

Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг бош директорига ходимларнинг белгиланган чекланган сони доирасида бошқарув тузилмасига ўзгартиришлар киритиш ҳуқуқи берилсин.

6. Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигига бош директорнинг икки нафар ўринбосари ва шахсий таркиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган 7 кишидан иборат ҳайъат бўлишига рухсат этилсин.

Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг бош директори мақомига кўра вазирнинг биринчи ўринбосарига, бош директор ўринбосарлари эса тегишли равишда вазир ўринбосарига тенглаштирилсин.

7. Белгилаб қўйилсинки, ҳудудий стандартлаштириш ва метрология бошқармалари бошлиқлари Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари билан келишган ҳолда Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг бош директори томонидан лавозимга тайинланадилар ва лавозимдан озод қилинадилар.

8. Қуйидагилар:

қайта ташкил этилаётган "Ўздавстандарт" маркази марказий аппарати ва ҳудудий бўлинмаларида аккредитация қилинган сертификатлаштириш органлари ва синов лабораториялари негизида Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг хўжалик ҳисобидаги Республика синов ва сертификатлаштириш маркази;

қайта ташкил этилаётган "Ўздавстандарт" маркази марказий аппаратининг хўжалик ҳисобидаги ўлчов ва калибрлаш бўлимлари негизида хўжалик ҳисобидаги Республика метрология хизматлари кўрсатиш маркази ташкил этилсин.

9. Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги икки ҳафта муддатда Республика синов ва сертификатлаштириш маркази ҳамда Республика метрология хизматлари кўрсатиш маркази тўғрисидаги низомларни ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда тасдиқласин.

10. Белгилаб қўйилсинки, синов ва сертификатлар бериш масалалари Республика синов ва сертификатлаштириш маркази ва унинг ҳудудий органларига, шунингдек тегишли синов лабораторияларига эга бўлган ва белгиланган тартибда "Ўзстандарт" агентлигида аккредитация қилинган турдош маҳсулотларни сертификатлаштириш бошқа органларига юкланади.

11. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги билан биргаликда бир ой муддатда "Эталон" заводлари, фирма дўкони бўлган босмахонанинг қийматини баҳоласин ҳамда уларни хусусийлаштириш жадвалини тасдиқласин, уларнинг устав фондларида давлат улуши 25 фоиз бўлишини назарда тутсин, ушбу улушларни "Ўзстандарт" агентлигига ишончли бошқарувга берсин.

12. Стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштиришни ривожлантириш бўйича Идоралараро кенгаш ташкил этилсин.

Қуйидагилар Идоралараро кенгашнинг асосий вазифалари этиб белгилансин:

стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш соҳасида устувор йўналишларни белгилаш ҳамда қонун ҳужжатлари ва норматив ҳужжатлар ишлаб чиқилишини ташкил этиш;

стандартлаштириш, сертификатлаштиришни ривожлантириш, такомиллаштириш ва унинг ягона тизимини яратиш комплекс дастурларини ишлаб чиқиш ва Ҳукуматга киритиш;

вазирликлар, идоралар ва хўжалик бирлашмалари техник қўмиталарининг стандартлаштириш ва сертификатлаштириш фаолиятини мувофиқлаштириш.

13. "Ўзстандарт" агентлиги ҳузурида стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштиришни ривожлантириш махсус жамғармаси ташкил этилсин.

Қуйидагилар махсус жамғармани шакллантириш манбалари этиб белгилансин:

стандартлар, метрология ва сертификатлаштиришнинг мажбурий талабларини бузганлик учун жарималар;

давлат инспекторларининг маҳсулот сотилиши (етказиб берилиши, сотилиши)ни тақиқлаш тўғрисидаги ёзма кўрсатмаларининг хўжалик фаолияти юритувчи субъектлар томонидан бузилганлиги учун жарималар;

сертификатлаштириш органларини ва синов лабораторияларини аккредитация қилганлик учун тўлов;

Республика метрология хизматлари кўрсатиш маркази, Республика синов ва сертификатлаштириш маркази ва унинг таркибига кирувчи аккредитация қилинган сертификатлаштириш органлари ҳамда синов лабораторияларининг даромадларидан 20 фоиз маблағлар.

Белгилаб қўйилсинки, махсус жамғарма маблағлари илмий-техника ишланмаларини, қонун ҳужжатларини ва норматив ҳужжатларни ишлаб чиқишни, Стандартлар ва эталонлар давлат реестрлари юритишни, стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш соҳаси моддий-техника базасини ривожлантиришни маблағ билан таъминлашга йўналтирилади.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги билан биргаликда Махсус жамғармани шакллантириш ва ундан фойдаланиш тартиби тўғрисидаги Низомни бир ой муддатда ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда тасдиқласин.

14. Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги:

мажбурий тартибда сертификатланадиган маҳсулотлар ва хизматларнинг янги рўйхатини ўн кун муддатда ишлаб чиқсин ва Вазирлар Маҳкамасига киритсин;

бир ой муддатда 2003-2005 йилларда Ўзбекистон Республикасининг миллий эталон базасини янада ривожлантириш учун зарур эталонлар ва юқори аниқликка эга бўлган ўлчов воситаларининг барча манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан келишилган рўйхатини тузсин ва Вазирлар Маҳкамасига киритсин;

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги билан биргаликда икки ҳафта муддатда стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш масалаларини тартибга солувчи умумий равишда фойдаланиладиган зарур норматив ҳужжатлар рўйхатини белгиласин ҳамда жорий йил охиригача уларнинг ишлаб чиқилишини ва белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтказилишини таъминласин;

манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш масалаларини тартибга солувчи Ўзбекистон Республикаси қонунларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги қонун лойиҳасини жорий йил охиригача ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

15. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги "Ўзстандарт" агентлиги, манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда амалдаги қонун ҳужжатларига мазкур қарордан келиб чиқувчи ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида таклифлар киритсин.

16. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ў. Султонов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси **И. КАРИМОВ**

Тошкент шаҳри,
2002 йил 3 октябрь.

БУГУНГИ СОНДА

КОСА ТАГИДАГИ НИМ КОСА
Ёхуд назорат касса аппаратларини ишлатмасликдан мақсад нима?
2-бет

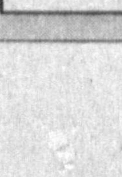
... вужудидан ғайрат-шижоат ёғилиб турган бу ёшларимиз Олий Мажлис биносига келажакка назар ташлагандай қараб туришарди.
3-бет

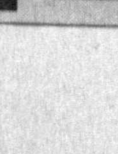
Отнинг жиловини тортманг
4-бет

Таклиф биздан,
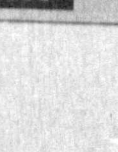
хоҳиш сиздан...
5-бет
6-бет

БМТнинг 191-аъзоси
7-бет

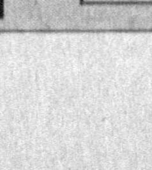

Биотокли қўнғир мушук
8-бет

(Давоми. Боши 1-бетда).

Хусусан, пойтахтимиздаги “Манвик” хусусий фирмаси 826 миллион, “Нум қурилиш савдо” хусусий фирмаси 561 миллион ва “Таъминот Савдо Сервис” фирмаси 697,4 миллион сўмлик харидоргир маҳсулотларини нақд пулга сотган. Лекин олинган 2 миллиард сўмлик тушум банкка топширилмаган—инкасса қилинмаган. Оқибатда ана шу маблағлардан давлат бюджетига тўланиши лозим бўлган даромад солиғи ва бошқа мажбурий тўловлар тўланмаган. Бу атиги учта фирма фаолиятидан бир мисол, холос.

Тафаккур ва тадбиркорлик

Энди мамлакатимизда 201,9 мингта кичик ва ўрта бизнес субъекти мавжудлигини инобатга олсак ва уларнинг, дейлик, 180 мингтаси фаолият кўрсатади, деб фараз қилинган тақдирда, уларнинг ҳар бири кунига ўртача 100 минг сўмлик тушумни банкка топширмаса, қанча маблағ “сув қилиниши”ни тасаввур этасизми? Нақд 18 миллиард сўм. Бу бир кунда! Энди тасаввур қилинг: бир йилда 300 иш куни бор, деб фараз қилайлик, бу маблағ миқдори 5,4 триллион сўмни ташкил этади. Бу фақат кичик ва ўрта бизнесга оид гаплар. Ҳолбуки, яна қанчадан-қанча йирик савдо ташкилотлари ва корхоналар бор.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси шу йил 6 августда “Пул маблағларининг банкдан ташқари муомаласини янада қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорини қабул қилди. Дунёда ҳар қандай фаолиятнинг ўз қоидаси бўлгани сингари ҳар қандай иқтисодий фаолиятнинг ҳам ўз қонун-қоидалари бор. Улар давлат қонунлари ва ҳукумат қарорлари билан белгиланади ва тартибга солинади. Буни тўғри тушуниш ва одатий ҳол деб қабул қилиш лозим. Чунки ҳукуматимизнинг мазкур қарорида кўзда тутилган ҳолатлар барча ривожланган давлатларда одатий қоида ҳисобланади.

Лекин мазкур қарор эълон қилингач, билдирилган баъзи мулоҳаза ва таклифлар, ғалати миш-мишлар кишини ҳайрон қолдиради. Эмишки, қарор бизнесменларни қийнаб, тадбиркорликни чеклаб қўйганмиш. Аслида, агар савдо нуқталари эгалари кунлик тушумни тўлиқ банкка топширса ва зарур маблағни керак бўлганида ундан олса, бунинг тадбиркор учун нимаси ёмон?

Бизнингча, бу ерда ҳеч қандай муаммо йўқ. Биринчидан, тадбиркорнинг пули олдингидек уйида эмас, балки банкда сақланади, асосий фарқи ана шунда. Иккинчидан, банк бу маблағдан ҳеч қандай фоиз ёки бошқа харажатлар кўринишида чегириб қолмайди, тадбиркор қанча маблағ топширган бўлса, ўшанча маблағ олиши мумкин.

Қонунга итоат этувчи, ҳалол тадбиркор учун бунда ҳеч бир муаммо йўқ. Бозор иқтисодиётига ўтган маданиятли давлатларда савдо-сотиқнинг тан олинган қоидасига кўра, барча тушумлар назорат касса машинаси орқали ҳисоб-китоб қилинади ва банкка топширилиб, керакли маблағ яна банкдан олинади. Бу ерда тадбиркорларга бошқа ортиқча тазйиқ ҳам, ташвиш ҳам йўқ.

Бу миш-мишларни тарқатаётганларнинг асл нияти бошқача! Улар даромадини яшириб, белгиланган солиқни тўламоқчи эмас.

Бундай пайтларда, истайсизми-йўқми, машҳур нақл ёдга тушади: “Инсоф сари — барака!” Ахир, айтинг, кунига бир фаолият туридан тахминан 18 миллиард сўмлик тушум банкка топширилмаётганини қандай изоҳлаш мумкин?

Иқтисодчи сифатида тушунаман — шахсий манфаат — иқтисодий тараққиёт локомотиви. Лекин 100 минг сўмлик ялпи даромаддан атиги 5-10 минг сўмини банкка инкасса қилиш — бу шахсий масала эмас, ғирт ноинсофликдир. Бундай “тадбиркорлар” учун энг муҳими, фақат ўзи бўлса, бойиса бас! Ватан, халқ, миллат ва давлат равнақи уларни деярли қизиқтирмайди.

Назаримизда, бу “тадбиркорлар”да иқтисодий худбинлик ва эгоизм кучли ва миллий ғурур, ифтихор туйғуси бегона.

Ўзингиз мулоҳаза қилинг: давлат, жамият асоси фуқаролардан ташкил топса, биз, фуқаролар ўз давлатимиз, ўз жамиятимизга шундай муносабатда бўлсак, айтинг, давлатимиз қаердан бойийди ва қандай ривожланади? Эл-юртимиз тинчлиги, фаровонлиги қандай таъминланади?

Бизнинг тинч ва осойишта ҳаётимиз кафолати бўлган давлатга, унинг хазинасига нисбатан муносабат шу бўлса, у қандай бойисин, қандай қилиб бизни ижтимоий ҳимоя қилсин?

Мустақиллик шарофати билан, «Давлат — бош ислоҳотчи» тамойили асосида тадбиркорликка кенг йўл очиб берилди, унинг қонунчилик, меъёрий-ҳуқуқий асослари барпо этилди. Жамиятимизда тадбиркорлар синфи шаклланди, шуниси эътиборлики, шу иқтисодий вазиятни барпо этган давлат, фуқароларга тадбиркорлик йўли билан фойда олишга, истаганча бойишга шароит яратди.

Шу нуқтаи назардан қараганда, давлатни тадбиркорларнинг бизнес ҳамкори, дейиш мумкин. Лекин биз эса давлатни, яъни ишончли ҳамкоримизни чалғитмоқчи бўляпмиз. Шу инсофданми?

Ахир, бизнеснинг ёзилган ва ёзилмаган қоидалари мавжуд-ку? Шундай қоидалардан бири — ҳамкорингни ранжитиб, ҳеч қачон бой бўлолмайсан, бўлган тақдирингда ҳам, бойлигинг яхши кунингга ярамайди, деган нақл бор. Бу — ҳаёт синовидан ўтган нақл.

Агар бирор хавф пайдо бўлса, кўпчилигимиз дарров: “Давлат қани, ҳукумат қаерга қараяпти?” қабилидаги гапларга эрк берамиз. Аслида ҳам шундай — давлатга суянамиз. Лекин давлат билан солиқ орқали ҳисоб-китоб қилишга келганда, ўзимизни билиб-билмасликка оламиз. Худбинлигимиз устунлик қилади.

Фаровон турмуш, юксак тараққий этган ҳаёт ҳақида гап кетса, Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия, Франция каби давлатларни мисол сифатида келтиришга устамиз. Лекин бундай тўкис ҳаётга неча йилда эришилди ва бу фаровон ҳаёт кимлар томонидан барпо қилингани ҳақида ўйлаймизми?

Кўпчилигимизнинг хаёлимизда бундай яхши ҳаёт ўз-ўзидан, қисқа вақт ичида яратилгандек туюлади. Лекин бугунги Америка турмуш тарзини яратишга 300 йилдан ортиқ вақт кетганини биламизми? Ёки ўша давлатлардаги тўкис ҳаётни америкалик, англиялик фуқаролар қурганлигини нега тан олгимиз келмайди. Биз ҳам юртимизда ҳуқуқий-демократик давлат ва фуқаролик жамиятини шакллантирмоқчимиз, фаровон ҳаётни барпо этмоқчимиз. Бундай ҳаётни Сиз, биз, ўзимиз барпо этмасак, кимдир келиб қуриб берадими?

Жамият аъзолари ҳамиша давлатга суянгани сингари давлат ҳам ўз фуқароларининг қўллаб-қувватлашига, кўмагига таяниб фаолият юритади. Мавжуд қонун ва қоидаларга сўзсиз итоат этиш эса бизнинг фуқаролик бурчимиздир.

Яна бир мулоҳаза. Шарқда кўп болали оилалар жамиятнинг асосий хусусияти ҳисобланади. Агар барча фарзандлар меҳнаткаш, ҳалол ва виждонли бўлса, бу — оиланинг, ота-онанинг бахти. Сабаби — ҳар бир ўғил-қиз ишлаб топган маошини, олган даромадини ота-онасидан яширмасдан олиб келса, ота-она оиланинг бир ойлик реал даромади қанчалигини ҳисоб-китоб қилиб, харажатларини шунга мувофиқлаштиради. Бу оилада ҳамиша тотувлик ва фаровонлик ҳукм суради.

Агар ҳар бир ўғил-қиз ўзларининг маошу даромадларини ота-онасидан яширса, бундай оилада қут-барака бўлмайди, бу ўз навбатида ака-укалар ва ота-болалар ўртасида турли низо чиқишига олиб келади.

Аслида давлат ҳам бир оила. Унинг ҳудудида яшовчи, фаолият кўрсатувчи барча фуқаролар ва корхоналар унинг аъзоларидир. Бу оиланинг ҳам ўз даромадлари ва харажатлари, ўзига хос катта-кичик муаммолари бор. Шу нуқтаи назардан қаралганда, айрим тижоратчиларимиз ўзларини оқибатсиз фарзанд сифатида тутаётгандай кўринади.

Маълумки, ҳар қандай давлатнинг бюджетини шакллантиришнинг асосий манбаларидан бири — солиқ. Солиқ тўлаш юзаки қараганда фақат иқтисодий-молиявий масала бўлиб кўринса-да, аслида у стратегик сиёсий аҳамиятга моликдир. Сабаби — бюджет танқислиги, миллий пулимиз қадри, мамлакатнинг молиявий барқарорлиги кўп жиҳатдан тўлов интизомига боғлиқ.

Ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг асосий манбаи ҳисобланган инвестиция ҳажми — аҳоли қўлидаги жамғармалар, айланма маблағлар ва бошқа молиявий ресурсларнинг банкда сақланишига боғлиқ ва ўшандагина у тараққиёт асоси бўлиб хизмат қилади.

Қолаверса, пул маблағларининг банк орқали тўғри ҳисоб-китоб қилинмаслиги оқибатида баъзи “тадбиркорлар»имиз “пинҳоний” иқтисодиёт тегирмонига сув қуяётганини ва банкда нақд пул етишмаслиги туфайли иш ҳақи ва нафақаларни ўз вақтида бериш муаммоси келиб чиқишини билармикин?

Келтирилган омиллар — макроиқтисодий мувозанат ва жамиятнинг сиёсий барқарорлиги масалаларига бевосита дахлдордир. Бу мувозанат ва барқарорлик бузилса, ўша тадбиркорнинг бизнеси ҳам, ҳатто ҳаёти ҳам хавф остида қолиши ҳеч гап эмас.

Кучли давлатни ва кучли жамиятни шу давлат фуқаролари, жумладан, тадбиркорлари қуради. Аслида давлатнинг ҳам, ҳукуматнинг ҳам, тижоратчиларнинг ҳам нияти битта — тадбиркорликка янада кенг йўл очилса, фуқаролар янада бойиса, эл-юрт гуллабяшнаса! Шунда, биз баралла ҳеч кимдан кам эмасмиз, Ўзбекистонимиз келажаги буюк давлат, деймиз фахр билан.

Ҳақиқатан ҳам шундай! Лекин бундай яхши ниятларни рўёбга чиқармоқ учун ҳар биримиз ўзимизнинг иш жойимизда шунга яраша ҳаракат қилмоғимиз керак. Шундагина Ўзбекистонимизнинг кучқудрати, халқимизнинг фаровонлиги янада ортади.

Одил ҲАМРОЕВ,
иқтисод фанлари номзоди.
(ЎзА).

Яхши нав – сифатли тола гарови

пойтахт вилояти корхоналари хомашёни қайта ишлашга киришдилар

Мамлакатимиз дунёда энг йирик пахта ҳосили етиштирувчи давлатлар қаторига кириб, Хитой, АҚШ, Ҳиндистон, Покистондан кейин бешинчи ўринни эгаллайди. Пахтамиз толасининг юқори сифатлилиги юртимиз табиий иқлим шароити мазкур экинни етиштириш учун ниҳоятда қулайлиги билан боғлиқдир. Масалан, етарли даражада ёруғликнинг мавжудлиги, кунларнинг узунлиги, ернинг ҳосилдорлиги, қуёш ҳароратининг юқорилиги бунинг асосий омилларидандир.

Дунё бозорида пахта толасини сотишда унга саноат нави, синфи, тури, микронейрига алоҳида аҳамият берилади. Боиси — маҳсулот харид қиладиган хориждаги корхоналар унга тўқув хусусиятига, яъни технологик ускуналарда қайта ишланишига қараб баҳо беради. Сифат кўрсаткичлари аниқланади, яъни тола узунлиги, узилиш кучи, микронейри, толадаги тугунлар ҳажми, унинг ифлослик даражаси шулар жумласидандир. Айни пайтда мамлакатимиз пахтасининг асосий харидорлари Италия, Франция, Германия, Жанубий Корея, Бангладеш, Таиланд, Индонезия, Англия, Туркия, Россия Федерацияси ва бошқа хориж давлатлари ҳисобланади. Улар “С-6524”, “Бухоро-6”, “Наманган-77”, “Хоразм-126”, “Шароф-75” ва “Армуғон” навларининг толасини кўпроқ харид қилишади. Нима учун?

Республикамизда қатор йиллардан бери катта майдонларга экиб келинаётган истиқболли, серҳосил, тола чиқиши юқори бўлган “С-6524” навининг кўрсаткичларини таҳлил қилиб кўрайлик. Бу навдан олинадиган пахта толаси, айниқса, яхши йигирувчанлик хусусиятига эга.

Тошкент вилоятида ҳам “С-6524” нави қатор йиллардан бери катта майдонларга экиб келинади. Жорий йилда шартнома режасига кўра, 280 минг тонна қимматбаҳо саноат хомашёси тайёрланиши лозим. Мутахассисларнинг фикрича, далаларда мўлжалдагидан ортиқ миқдорда «оқ олтин» етиштирилган. Эндиги асосий вазифа фидокорона меҳнат эвазига ана шу ҳосилни нестнобуд қилмасдан, ўз вақтида йиғиштириб олиш, уни жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган даражада қайта ишлаш ва хорижлик харидорларга етказиб беришдир.

Бу пахтани қайта ишловчи корхоналарнинг жамоалари зиммасига катта масъулият юклайди. Ўрта Чирчиқ туманидаги «Қорасув пахта тозалаш корхонаси» ҳиссадорлик жамияти хўжаликлардан жорий йилда 27 минг тонна пахтани қабул қилиб олиши керак. Ҳозир кунига 500 тоннагача пахта қабул қилиб олиниб, унинг маълум қисми қайта ишланаяпти.

— Туманимиз хўжаликларида асосан ғўзанинг “С-6524” нави парвариш қилинади, — дейди корхона раҳбари Ўразали Жўраев. — Бу нав бизга ниҳотда маъқул. Тола чиқиши яхши, кейин у харидоргир. Ўтган йилги ҳосилнинг 83 фоизи 1-2-сортларга қабул қилинди. Бу, албатття, ундан олинадиган маҳсулотнинг сифатига ҳам ижобий таъсир қилди. Жорий йилда ҳам дастлабки ҳосилнинг 100 тоннаси Бельгияга сотилди.

Корхонадаги техника воситалари ва асбоб-ускуналар янгиланиб бормоқда.Уларнинг кўпчилиги замонавий бўлиб, шу куннинг талабига тўла жавоб беради. Бу, табиийки, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни юқори сифатли бўлишини таъминламоқда. Шу кунгача бу борада истеъмолчилардан бирон-бир эътироз олингани йўқ.

“Алимкент пахтани қайта ишлаш” ҳиссадорлик жамияти ҳам ўз маҳсулотларининг юқори сифатлилиги ва харидоргирлиги билан ажралиб туради. Ўтган йили хомашёнинг 80 фоизи 1-2-сортларга қабул қилингани шундан далолат беради. Бу, табиийки, пахтадан юқори даражада тола чиқиш имконини берди. Ушбу кўрсаткич режадаги 31 ўрнига 32,6 фоизни ташкил этди.

Корхона жамоаси жорий йилги мавсумга ҳам пухта тайёргарлик кўрган ҳолда киришди. Ҳозир ҳосилни қайта ишлаш қизғин давом этмоқда. Хўжаликлардан қабул қилинаётган хомашёнинг сифати ва уни қайта ишлаш жараёнида нобудгарчиликка йўл қўймасликка алоҳида эътибор бериляпти.

— Корхонамиз Оққўрғон тумани хўжаликларида етиштирилган пахтанинг бир қисмини, яъни 20220 тоннасини қайта ишлайди, — дейди ҳиссадорлик жамияти раиси Муҳиддин Ниёзбеков. — Биздаги асбоб-ускуналар беш йил муқаддам янгиланиб, чиқимсиз ишлаш технологиясига ўтилганлиги боис натижа яққол кўзга ташланмоқда. Бунда биз ҳосилини қайта ишлаётган “С-6524” навининг ҳам самараси катта бўлмоқда, албатта. Боиси — ундан тола, чигит, ёғ, шрот ва шелуха чиқиши юқори бўлмоқда. Бу ўз навбатида иқтисодиётимизни мустаҳкамлаш имконини бермоқда.

Ҳосил КАРИМОВ,
“Халқ сўзи” мухбири.

Янгийўл туманидаги «Мустақил Ўзбекистоннинг 5 йиллиги» пахта тозалаш корхонасида жорий йил ҳосилини қайта ишлаш бошлаб юборилди. Жамоада бу ишга пухта тайёргарлик кўрилганлиги, барча агрегат ва жиҳозлар шай ҳол келтирилганлиги боис иш бир маромда бормоқда. Корхона шартномага кўра, Янгийўл тумани пахтакорларидан бу йил 20 минг тоннадан ортиқ қимматбаҳо саноат хомашёсини қабул қилиб олишни режалаштирган. Дастлабки 250 тонна толани Англияга жўнатиш кўзда тутилмоқда.

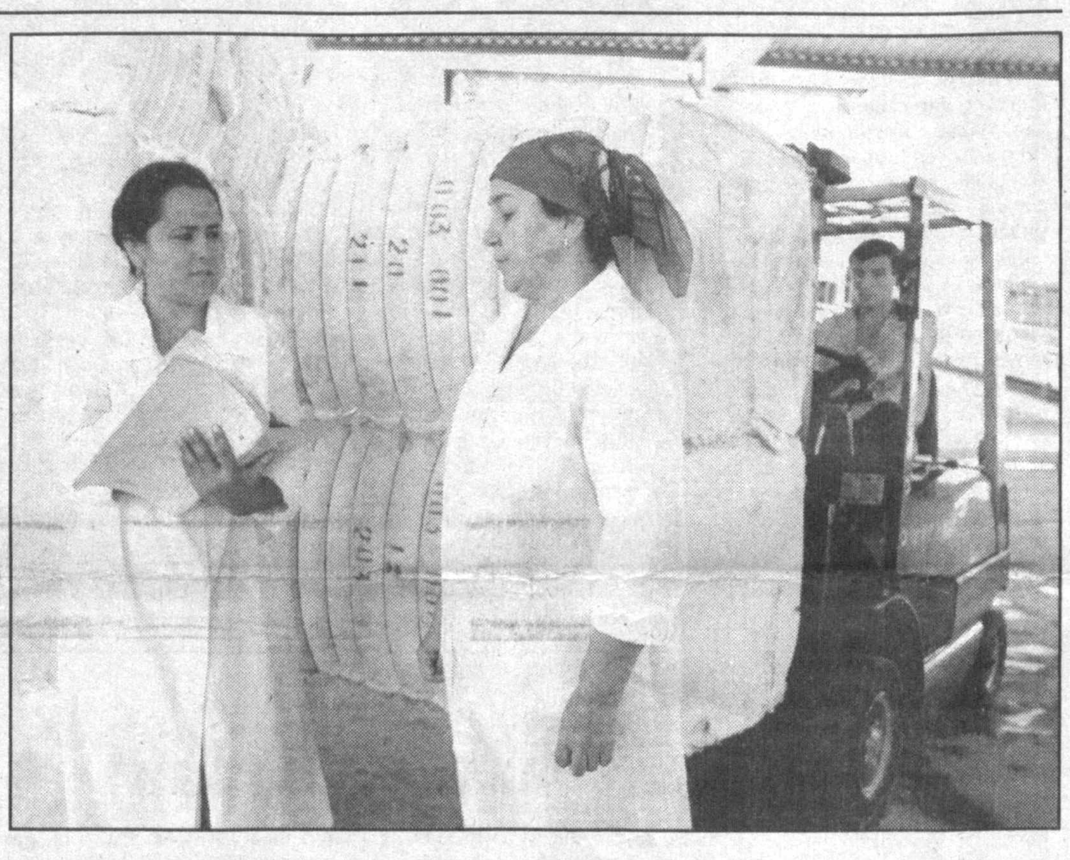

СУРАТДА: ***«Сифат» маркази назоратчиси Сабоҳат Мавлонова ва корхона назорат-техник бўлими бошлиғи Раҳима Эшонқулова хорижга жўнатилиши мўлжалланаётган тойларни рўйхатдан ўтказишмоқда.***

Даврон АҲМАД
олган сурат.

“Халқ сўзи” рейди

КОСА ТАГИДАГИ НИМ КОСА

Ёхуд назорат касса аппаратларини ишлатмасликдан мақсад нима?

Ҳеч кимга сир эмас, ота-боболаримиз тижоратчилик ва дўкондорликни азал-азалдан савобли ҳамда масъулиятли касблардан ҳисоблашган. Шу боис бу соҳага ҳийла-найранг, ҳаром-хариш аралашишини исташмаган. Айниқса, одамларни алдаб, тарозидан ва харидор ҳақидан уриб қолишни, ўзгалар бозорини касод қилиш мақсадида нарх-навони атайлаб кўтаришни қаттиқ қоралашган. Бундай хатти-ҳаракатларни кечириб бўлмас гуноҳи азимга, янаям аниқроғи, қароқчиликка йўйишган. Ростгўй ва покдомон тожирлару дўкондорларни эса, табаррук инсонлар қаторига қўшишган. Уларни бозорларимизни обод, дастурхонимизни тўкин-сочин қилишга ҳисса қўшувчи воситачилар сифатида қадрлашган. Таассуфки, гуруч курмаксиз бўлмаганидек, ҳамма замонда, ҳар қандай жамиятда ҳам ўзлигини унутган, шахсий манфаатини давлат ва халқ манфаатидан устун қўйган савдо одамлари учраб турган. Айни шу гап, шубҳасиз, ҳозирги кунимизга ҳам бевосита тааллуқлидир. Яқинда Тошкент шаҳридаги савдо ва умумий овқатланиш шохобчалари бўйлаб рейд ўтказиш давомида бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдик...

“Халқлар дўстлиги” шоҳкўчасидаги тўққиз қаватли 16-уйнинг пастки қисмида жойлашган “Афин” кафеси кўпчиликка таниш. У хусусий тадбиркор Қудрат Боймуҳаммедовга қарашли. Жамоа ўз низомига кўра, яхна ичимликлар ва музқаймоқлар савдоси билан шуғулланиш ҳуқуқига эга. Лекин биз бу ерда ўн хилдан ортиқ таом ва спиртли ичимликлар ҳам бемалол сотилаётганининг гувоҳи бўлдик. Боз устига, мижозларга чек уриб берадиган касса аппарати йўқ. Демак, оқибати тушунарли: шохобча соҳиби давлатга фақат яхна ичимликлар ва музқаймоқлар савдоси ҳисобидан солиқ тўлайди. Қолганини ўз ҳамёнига уради.

Табиий савол туғилади: пойтахтнинг қоқ марказидаги кафеда рўй бераётган бундай қонунбузарликлардан ҳуқуқ-тартибот, санитария-гигиена, солиқ идоралари ходимлари бехабармилар? Агар бохабар бўлсалар, нега “афин”чилар мушугини “пишт” дейишмаяпти? Ёки хуфиёна келишувга бориб, “Сиздан угина, биздан бугина” қабилида иш тутишаяптими? Бунисини билмадик, аммо биз боғдан келсак, Қудрат Боймуҳаммедов тоғдан келганига ҳайрон қолдик. У кишининг айтишича, иссиқ овқат тайёрлаб, беш-ўн нафар хўранда ҳожатини чиқариш яширин даромад орттиришга кирмас эмиш...

Начора, “Гапни гапир уққанга, жонни жонга суққанга” деган ақидага амал қилиб, йўлимизда давом этдик. Ҳаял ўтмай, метронинг “Чилонзор”, яъни “Фарҳод” бозорига элтувчи автобуслар бекатига етиб бордик. Бекат одатдагидек йўловчилар билан тирбанд. Осмонга танга ирғитсангиз, ерга тушиши даргумон. Айниқса, бу ердаги “Хайруллаев” хусусий озиқ-овқат дўконидан, бир лаҳза бўлсин, одамларнинг қадами узилмайди, сотувчиларнинг эса қўли-қўлига тегмайди. Четда туриб, анча кузатдик. Ўнлаб мижоз турли хил маҳсулот харид қилиб чиқиб кетди. Аммо уларнинг бирортасигаям чек берилмади. Қаққайиб турган касса аппаратларидан иккитасини, лоақал номига бўлса-да, ишлатишмади. Ажабки, харидорлар ҳам таажжубланишмади.

Бу бепарволик сабабини билиш ниятида ҳозиргина чой ва макарон сотиб олган Мария Ивановна исм-шарифли ўрта яшар аёлни суҳбатга чорладик:

— Кечирасиз, сизга чек беришдими?

— Нима, қанақа чек? — у аввалига ҳайрон бўлди. Гап нимадалигини англагач, очиғига кўчди. — Йўқ, беришмади.

— Сўрасангиз бўлмасмиди?

— Бўларди-ю... — Мария Ивановна бироз иккиланиб тургач, кўнглида борини тилига чиқарди. — Очиғи, кейинги вақтларда қайси дўкончидан чек сўрасангиз, негадир, унинг афти буришади. Мен эса, метрога яқин жойда яшайман, кун-кунора шу дўкондан рўзғор маҳсулотлари сотиб оламан. Шундай экан, бир парча қоғозни деб, сотувчилар билан жанжаллашишим шартми?!.

— Гапингиз мазмунига қараганда, бу ердагилар касса аппаратидан фойдаланганини кўп-да кўрмаганга ўхшайсиз.

Мария Ивановна сихни ҳам, кабобни ҳам куйдирмаслик пайида бўлди. Майин жилмайиб, остона ҳатларкан, қўшимча қилди:

— Энг муҳими, тарозидан ва пулимиздан уриб қолишмаса бўлди-да...

Мулоқотимизни эшитиб турган дўкон ходими Жамшид Усмонов эса ҳушёрлик кўрсатди. Раҳбари “нозик меҳмонлар”га ҳуда-беҳуда сир бой бермасликни обдон уқтириб қўйган шекилли, биз билан гаплашгиси келмади. “Директоримизнинг исм-шарифлари Лутфилла Убаев. Ўзлари келсинлар, истаганингизча савол-жавоб қилаверасизлар”, дейишдан нарига ўтмади. Йигитнинг хавотирланиши боисини ишлатилмаётган касса аппаратларини кўздан кечирганимизда тушуниб етдик. Улардан бири, чошгоҳ бўлиб қолганига қарамай, атиги 5200 сўмлик, иккинчиси 2700 сўмлик чипта урилганини кўрсатиб турарди.

Бекатдан сал наридаги “Нодир” хусусий дўконига киргач, кўнглимиз андак таскин топди. Қаранг, ушбу шохобча бирмунча кичик ва одам нисбатан санжоб эса-да, эрталабдан буён 147 минг 500 сўмлик маҳсулот сотилибди. Буни шундоққина кираверишга ўрнатилган назорат касса аппарати кўрсаткичига қараб, осонгина билиб олдик.

Иши ўнгнинг сўзи чўнг бўлиши табиий.

— Кечагига қараганда бугун савдомиз анча юришаяпти, — деди дўкон соҳиби Нодир Ҳасанов мамнун кайфиятда. — Насиб этса, кечга қадар камида яна шунча сўмлик савдо қилишни мўлжаллаб турибмиз.

— Ишқилиб, харидорларга чек бераяпсизларми? — деймиз биз муддаога ўтиб.

— Бўлмасам-чи! — Нодир дадил жавоб қайтарди, сўнгра касса аппаратига кафт уриб, сўзида давом этди. — Мабодо, манави машинамиз тихирлик қилиб қолса ёки уни ўзимиз атай ишлатмасак, оқибати яхшиликка олиб бормайди. Кўза кунида синган маҳали нақд 450 минг сўмлик жаримани қуртдек санаб топширишимизга тўғри келади. Тушундингизми, бирордарлар?!

Албатта, тушундик: бу қўрқоқлик эмас. Билъакс, тартиб-қоидага риоя қилиш, ҳар жабҳада қонунни ўзига дастуриламал деб билиш.

Биз Юнусобод туманидаги Ҳошим Салимбеков бошчилигидаги «Оқтепа» хусусий дўкони, Мирзо Улуғбек тумани Содиқ Исҳоқов раҳбарлигидаги «Чимён» масъулияти чекланган жамияти ишидан ҳам мамнун бўлдик. — Қанийди, барча савдо аҳли шу тахлит иш тутса!» дея орзуладик.

“Фарҳод” бозори рўпарасидаги “Отахонлар чойхонаси” шаҳримизнинг энг гавжум гўшаларидан ҳисобланади. Тамаддихонаси икки бўлмадан иборат. Бу ерга етиб борганимизда, ҳар бирида ўн-ўн беш нафардан киши тушлик қилаётганди. Таассуфки, чойхона ходимлари мижозларига эрта тонгдан таом тайёрлашни, харажатларию хизматларига яраша ҳақ олишни қойиллатишибди-ю, бироқ энг осон ишни — чек уришни негадир “унутишибди”. Акс ҳолда, пешин маҳалида иккинчи бўлмадаги касса аппарати бор-йўғи 715 сўмни кўрсатиб турмаган бўларди, албатта. Бунданам ажабланарлиси, биринчи бўлма паттачиси тушум пулларини кассага умуман кирим қилмабди. Демак, бирор кишига ҳам чек бермаган. Шунданми, суҳбат чоғи ўзини қаерга қўярини билмай анча талмовсиради. Дўппи тор кела бошлагач, тажрибадан ўтган усулни қўллади: зинғиллаганча ичкарига кириб кетди-ю, кўз очиб-юмгулик дақиқа ичида кекса ёшли отахонни бошлаб чиқди. Ўзини Собит Асадов деб таништирган мезбон чойхонанинг “хўжайини” экан. У қандай бўлмасин, вазиятни юмшатишга интилди.

— Энди ўзларингдан қолар гап йўқ, укалар, — деди эски қадрдонлардек қўлини елкамизга ташлаб, — иш бор жойда камчилик ҳам бўлади. Хатомизни тан оламиз. Болалар озгина ёшлик қилиб қўйишибди-да...

Тавба, бу “болалар” нега шунақа? Нега фақат “хўжайин”нинг фойдасига “ёшлик” қилишади? Умуман олганда, эгриқўл дўкончилару паттачилар нима учун ҳар доим бирёқлама “хато”га йўл қўйишади? Нима учун ўзларининг эмас, нуқул мижозлару давлат зарарига “адашиб” кетишади?

Шуларни ўйлаб, Собит акага маънодор боқамиз. У фикримизни уқиб олгандек бўлади-ю, мавзуни бошқа ўзанга буради:

— Режани бажараяпмиз... Солиқларни кечиктирмай тўлаяпмиз... Яна...

— Буниси яхши, — деймиз унинг гапини бўлиб, — бироқ тушум пулларини мунтазам равишда кассага кирим қилиб бориш, хўрандаларга чек бериш ҳам сизларнинг бурчингизга киради-ку? Амалда нега тескариси?

— Ҳайронман, чек урмасликнинг нимаси яширин даромад орттириш ҳисобланади? — отахон ўзини соддаликка солиб, елка қисди.

Ишбилармонликда суяги қотган одамнинг бу гапидан сўнг ортиқча баҳслашишни ўзимизга эп кўрмадик. Ҳафсаламиз пир бўлиб, “Эски жўва” бозори томон йўл олдик.

Мана, шу бозорнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотишга мўлжалланган растадари биқинидаги ошхонадамиз. У бозор қошидаги тайёрлов-савдо идораси тасарруфида экан. Шунга қарамай, касса аппарати хўжакўрсинга қўйиб қўйилган. Бундай дейишимизнинг сабаби шуки, ошхона хўрандалар билан тўлиб-тошган бўлса-да, биронта чек урилмабди. Бундан емакхона “шеф”и Аҳмадхўжа Саидхўжаев қаттиқ хижолат чекса керак, деб ўйловдик. Қайда дейсиз, аксинча бўлди. У “Бизга аслида касса аппаратининг зарурати йўқ. Чунки тушум пулларини, барибир, тайёрлов-савдо идорасига топширамиз. Ҳисоб-китоб ишларини улар юритишади”, дея қўли остидагиларни оқлашга зўр берди.

Бозор ҳудудида фаолият кўрсатаётган “Аср” кафеси ва Фурқат Байдуллаев бошлиқ ошхонадаги қонунбузарликлар ҳам бундан қолишмас экан. Бозор кўркига-кўрк қўшиб турган “Нигоҳ-Хуршид” савдо компанияси дўконига ҳавас ила қадам қўйдиг-у, боягидан-да бешбаттар ранжиб чиқдик. Сабаби — ёшгина сотувчи йигит шундоққина кўз ўнгимизда харидор Хуршид Шоабдураҳмоновдан 3 кило шакар, 2 кило макарон пулини санаб олди-да, чек уриб беришни хаёлига ҳам келтирмади. Яна денг, бизга “Исмим — Комил” деди-ю, фамилиясини айтишни истамади. Гўёки ҳеч нарса бўлмагандек, кўзимизга тик боқиб тураверди. Унинг жонига бошлиғи Суннат Атоев оро киришга шайланди. Шу мақсадда гапни чалғитиб, аравани қуруқ олиб қочишга уринди.

— Бу бино, — деди арқонни узун ташлаб, — аслида Абдусаттор Пўлатовга тегишли. Тенг ярмини бизнинг “Зарафшон” ҳиссадорлик жамиятимиз ижарага олган. Мен шу жамият бўлимининг мудириман.

Зимдан разм солиб турдик. Суҳбатимиз қуюқлашаётганини сезган сотувчилар фурсатни бой беришмади. Шоша-пиша касса аппаратларини ишга тушириб, харидорларга чек уриб бера бошлашди. Бироқ уларга қарашли дўкон олдидаги тамаддихоналар ходимлари темирни қизиғида босишнинг уддасидан чиқа олмадилар. Негаки, бу шохобчаларда касса аппаратларини учратиш анқонинг уруғини топиш билан баробар эди, десак муболаға бўлмайди...

Яширишнинг ҳожати йўқ, рейдимиз давомида турли тоифадаги дўкондорлару емакхоналар эгаларига дуч келдик. Улардан баъзи бирлари «Қўрққан олдин мушт кўтарар» қабилида иш тутишди. “Сизларга ўхшаган текширувчиларнинг кўпини кўрганмиз. Гоҳ милиция, гоҳ прокуратура ёки солиқ идораси ходимлари ҳужжатларини кўрсатиб, пайдар пай пайдо бўлишаверади. Тамагирлик қилиб, жонимизга тегишади. Тинчлик борми ўзи?” дея осмондан келишди. Айримлари эса, “Бўйнида иллати борнинг оёғи қалтирар” деганларидек, бизни секингина четга тортиб, чўнтагимизга чойчақа солиб қўйишга ҳаракат қилишди.

Албатта, бу билан биз барчага бирдек баҳо бермоқчи эмасмиз. Дўкондорлар ва ошхоналар ходимлари орасида эл-юрт олдидаги вазифасини ҳалол ўташга, тартиб-қоидага имкон қадар қатъий риоя этишга, бозор иқтисодиёти шароитида рақобатга дош беришга интилаётганлари кўп. Айни чоғда ноқонуний фаолият юритаётганлари, харидорларни алдашга, даромадини яширишга уринаётганлари ҳам кам эмас. Шундай экан, бугунги кунда мулк шаклидан қатъи назар, ҳар бир савдо дўкони ёки ошхонанинг ходими назорат касса аппаратини ишлатишга жиддий эътибор қаратиши талаб этилади. Негаки, шундай қилинмаса, бу муайян миқдордаги сармоянинг аҳолининг маълум қатламлари қўлида тўпланиб қолишига олиб келади. Ўз навбатида айланма маблағларнинг камайишига сабаб бўлади. Шунингдек, давлат бюджетига тушиши кутилаётган маблағларга ҳам муайян даражада таъсир кўрсатади. Зеро, стипендия, пенсия ва ойлик маошларнинг вақтида тўланиши ҳам унга боғлиқ. Бас, шундай экан, бу масала билан тегишли ташкилотларгина шуғулланиб қолмай, ҳар бир киши унга ўзининг фуқаролик бурчи ва ҳақ-ҳуқуқларини чуқур ҳис этган ҳолда ёндашса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Абдунаби ҲАЙДАРОВ,
Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
Муфтилло ЮСУПОВ,
“Халқ сўзи” мухбирлари.

ИСТИҚЛОЛНИНГ 11 КОШОНАСИ

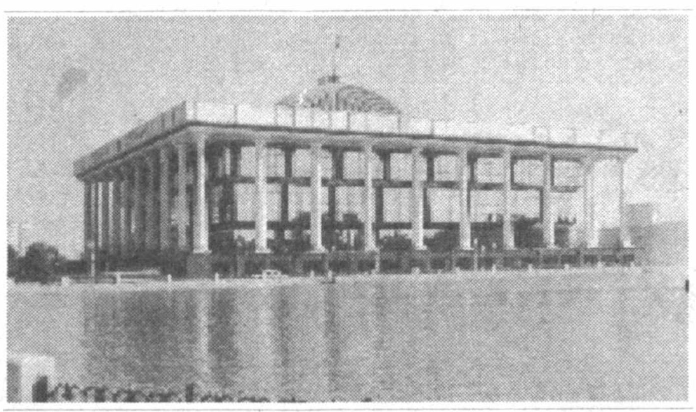

Газетхонларимизга маълумки, Ўзбекистон мустақиллигининг 11 йиллиги арафасида ҳамда энг улуғ ва энг азиз байрамимиз нишонланган кунларда «Истиқлолнинг 11 кошонаси» рукни остида туркум мақолалар чоп этилди. Уларда мамлакатимиз пойтахти ва вилоятларда қад ростлаган улуғвор иншоотлар ҳақида, ўша кошоналар тимсолида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида ҳикоя қилинди.

Яқинда газетхонларимиздан бири сўраб қолди: «Нима, мустақиллик йилларида фақат 11 та кошона қурилдими, ахир ғурурланса арзийдиган пурвиқор иншоотлар энг чекка туманларда ҳам бунёд бўлди-ку?!» Дарҳақиқат, шундай. Айни пайтда биз ана шу ўнлаб, юзлаб янги иншоотлар ичида энг назарга тушганларидан 11 тасини (бу рақам ўз-ўзидан тушунарли бўлиши керак) рамз сифатда танлагандик. Қатрада қуёш акс этганидек, ана шу кошоналар орқали истиқлолнинг шаҳдам одимлари ҳақида сўз юритишни ният қилдик.

Бугунги ҳикоямиз ўзбек давлатчилигининг ёрқин тимсолларидан бири — Олий Мажлис кошонаси ҳақида.

Келажакка назар

Одам боласи бу ёруғ дунёда яшар экан, ўз ҳаётининг нечоғлиқ мазмунли бўлиши унинг руҳий оламига, маънавий баркамоллигига боғлиқдир. Инсоннинг ҳайвондан фарқли жиҳати онги деймиз. Лекин онгда ҳам онг бор. Фақат ўз нафсини ўйлаш, ён-атрофдагиларни менсимаслик, белгиланган тартиб-қоидага итоат этмаслик йўлига тушган кимсалар ҳам ўзини одам санаши мумкин. Биз барпо этаётган адолатли, иймонли демократик жамиятнинг мақсади эса кўнглига эзгулик, бунёдкорлик туйғуларини жо этган комил инсонларни жипслаштиришдир.

Албатта, бу олижаноб ниятга фақат орзу қилган билан эришиб бўлмайди. Унинг, таъбир жоиз бўлса, ўз шартлари бор. Аввало, инсоний қадриятлар муносиб эъзозланиши, адолат тамойиллари турмушимизга сингиши учун ҚОНУНГА ҲУРМАТ муҳити таркиб топиши талаб қилинади. Бу ҳурмат юксак туйғу — эътиқод даражасига кўтарилмоғи керак. Жамият ҳаётининг амалдаги тартибларини қонунлар белгилаб беради. Ўзбекистонда қонун эса олий давлат ҳокимияти — Олий Мажлисда яратилади.

Тўғри, биргина «яратилади» деган сўз қонун ижодкорлигининг бардавом жараёнини акс эттиролмайди. Ўз ҳаётимиз тартибларини ифода этувчи ҳуқуқий ҳужжатда амалда ҳар бир фуқаронинг истаги ҳисобга олиниши мумкин. Чунки бизда лойиҳа парламент тасдиғини олгунча бир қанча чиғириқлардан, жумладан, умумхалқ муҳокамасидан албатта ўтади. Айнан шу ҳолатнинг ўзи демократиянинг ёрқин намунасидир. Эҳтимол, айтишингиз мумкин: мен бир таклиф билдирувдим, қабул қилинмади. Бу ўринда ҳам адолат тарозиси бузилмайди, яъни, сиз айтган таклиф асосли, кўпчилик томонидан маъқулланиши керак. Буям демократия.

Қаранг, қонун вужудга келиши учун ҳам қонунга итоат қилинади. Ҳаёт тақозоси, халқ эҳтиёжи талаб қилиб турган қонунни яратиш ғоясидан то уни амалга киритишгача бўлган босқичларга Олий Мажлис масъулдир. Мамлакат истиқболига бевосита дахлдор парламентимиз мустақиллик даврида бунёд этилган кўркам кошонада фаолият юритиши ҳар бир ўзбекистонлик қалбида ифтихор туйғуларини жўш урдириши табиийдир.

Яқинда Олий Мажлис биноси ёнида мактаб ўқувчилари тўпланиб турганлигининг гувоҳи бўлдим (Умуман, бундай манзара кейинги пайтларда одатий ҳолга айланиб қолди). Ҳаяжон ва ғурур уйғунлашган оҳангда муаллима ўз ўқувчиларига изоҳ беряпти:

— Болалар, мана шу бино Олий Мажлис дейилади. Ўзбекистонимиз қонунлари шу ерда яратилади. Сессиялар оралиғида парламентнинг қўмита ва комиссиялари фаолият юритади. Ушбу бинода илк бор 1997 йил декабрь ойида сессия ўтказилган. Шуни айтишим керакки, депутатларнинг самарали ишлашлари учун барча шарт-шароит яратилган бундай ажойиб бино дунёнинг кўпгина мамлакатлари учун ҳозирча орзу.

Ўқувчиларнинг юз-кўзларига нигоҳ ташлайман. Ҳайрат ва ҳавас акс этади порлоқ кўзларда. Ким билсин, бу кошонага рўбарў келган ўғил-қизларимиз шундай Ватанда яшаётганларидан ғурурга тўлишдими, эҳтимол, баъзилари келажакда депутат бўлиб, эл-юртга хизмат қилишни ич-ичларидан орзиқиб қўйишдими?! Нима бўлмасин, вужудидан ғайрат-шижоат ёғилиб турган бу ёшларимиз Олий Мажлис биносига келажакка назар ташлагандай қараб туришарди. Шу лаҳзада уларни кўрган одамлар ҳам гўё ўз келажаклари билан юзлашгандай бўларди.

Олий Мажлис чин маънода келажагимиз рамзига айланиб бормоқда. Чунки бу даргоҳда икки палатали парламентнинг ҳуқуқий асослари яратилмоқда. Гап шундаки, 2002 йилнинг 27 январида бўлиб ўтган референдум Олий Мажлисга янги қоидаларни ва мавжуд қонун ҳужжатларига киритиладиган ўзгартишларни белгилаш ваколатини берди. Шунга кўра депутатларимиз «Референдум якунлари ҳамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида»ги Конституцион қонунни қабул қилишди. Ушбу

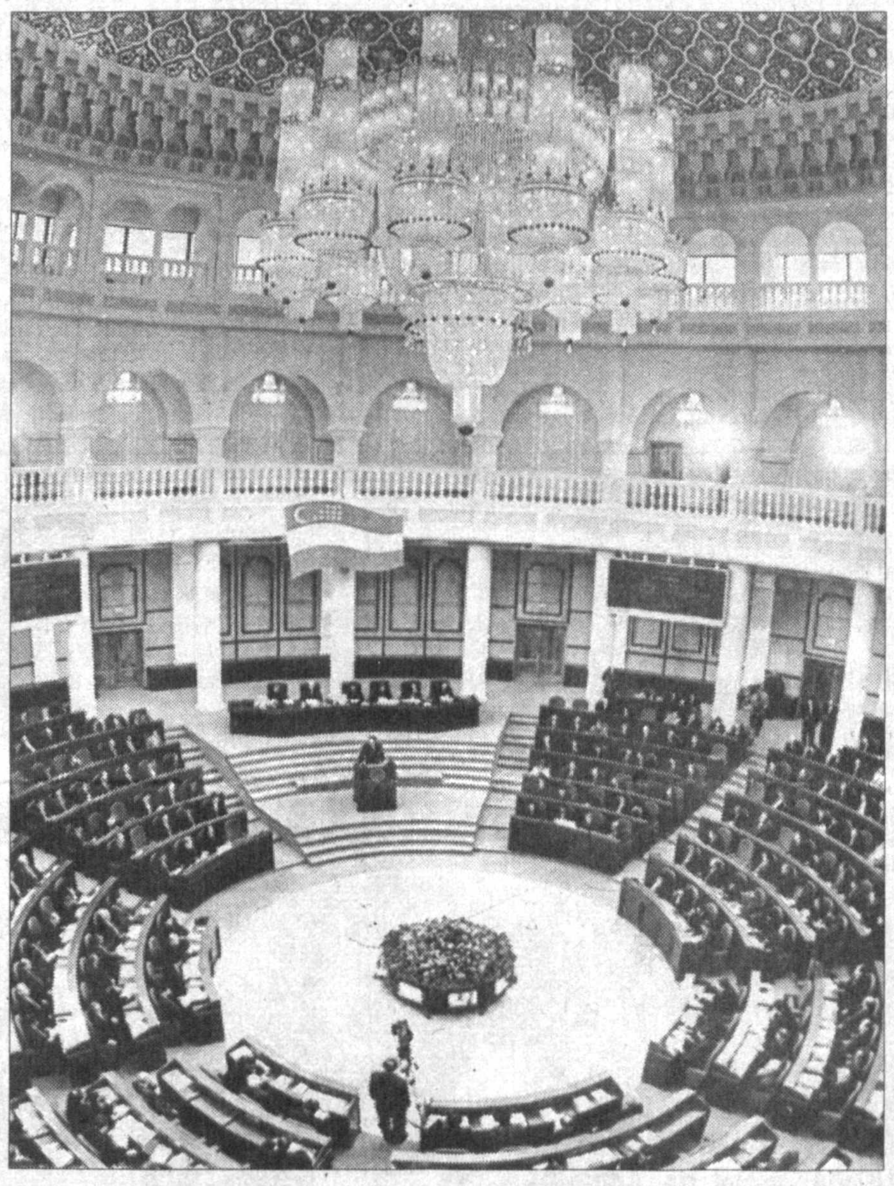

юридик ҳужжатда парламент ислоҳотининг асосий мақсадлари баён этилган.

Хўш, икки палатали парламентга ўтишимизга сабаб нима? Модомики, Ўзбекистон Республикаси Конституциясида бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий, очиқ, демократик давлат барпо этиш ҳамда фуқаролик жамиятини шакллантириш бош мақсад қилиб белгиланган экан, айни пайтда бутун халқимиз шу йўлни маъқуллаб турган экан, нега энди бир жойда қотиб туришимиз керак?! Бу интилишларимиз лўнда қилиб «Кучли давлатдан — кучли жамият сари» деган шиорда ифодаланган.

Агар биз икки палатали парламентга эга бўлсак, қонун устуворлиги янада барқарор бўлади, ҳокимият қонун чиқарувчи, ижро этувчи, суд тармоқлар ўртасида мувозанат яхшироқ таъминланади. Ҳаётимизнинг барча жабҳаларида изчил эркинлаштиришга эришишимиз учун янгиланган жамият қуриш тақозо этилади. Янаям соддароқ айтадиган бўлсак, халқимиз яхши яшаши учун дунёда фаровон ҳаёт кечираётган мамлакатлардан андоза олиши керак. Ахир яхшиларга ёндошган кам бўлмайди-ку?!

Амалдаги қонун бўйича Олий Мажлис тегишли босқичлардан ўтган лойиҳани овозга қўйса, икки палатали парламентда дастлаб Қонунчилик палатаси томонидан қабул қилингандан сўнг Сенат томонидан маъқулланиши, Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан имзоланиши талаб қилинади. Бу жараёнда Сенат қонунни кўриб чиқиб, уни маъқуллаши ёки рад этиши мумкин. Шунинг учун ҳам Сенат юқори палата дейилади. Агар Қонунчилик палатаси депутатлари сайлов округлари бўйича кўппартиявийлик асосида сайланиб, профессионал, доимий фаолият билан шуғулланишса, ҳудудий вакиллик палатаси аъзолари — сенаторлар Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан тенг миқдорда — олти кишидан сайланадилар. Сенатнинг ўн олти нафар аъзоси фан, санъат, адабиёт, ишлаб чиқариш соҳасида ҳамда давлат ва жамият фаолиятининг бошқа тармоқларида катта амалий тажрибага эга бўлган ва алоҳида хизмат кўрсатган энг обрўли фуқаролар орасидан Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан тайинланади.

Эндиликда Олий Мажлис ўзининг VIII сессиясида қабул қилинган Конституциявий қонунга асосланиб, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг моддаларига, шунингдек амалдаги қонун ҳужжатларига тегишли ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида фаолият юритмоқда.

Давлатимиз бошлиғи И.А.Каримовнинг иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги дастурий маърузасида белгилаб берилган вазифалар амалга оширилишини таъминлаш мақсадида Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятининг асосларини шакллантириш масалалари бўйича тузилган Олий Мажлис комиссияси фаолияти диққатга сазовордир. Олий Мажлиси қарори билан ташкил топган комиссия таркибида парламент қўмиталари ва комиссияларининг, Ўзбекистон Республикаси бир қатор вазирликлари ва идораларининг, илмий-тадқиқот муассасалари ва олий ўқув юртларининг, жамоат бирлашмаларининг раҳбарлари бор.

Комиссия Юртбошимиз маърузасидаги асосий қоидалар мамлакатимизда демократик, ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, ҳуқуқий фуқаролик жамиятини барпо этишда улкан аҳамиятга молик эканлигини назарда тутади. Давлатимиз бошлиғи томонидан баён этилган устуворликлар, принциплар ва асосий вазифалар, аслини олганда, мустақил Ўзбекистонни XXI аср бошларида ривожлантиришнинг халқ турмушини яхшилашга, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишга, мамлакатнинг куч-қудратини янада мустаҳкамлашга қаратилган аниқ ва равшан стратегиясидир. Шу сабабли уни амалда рўёбга чиқариш бугунги кунда барча ҳокимият органлари, давлат ва жамоат ташкилотларининг энг муҳим вазифаси ҳисобланади.

Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятининг асосларини шакллантириш масалалари бўйича Олий Мажлис комиссиясининг иши қўйилган вазифаларни амалий жиҳатдан рўёбга чиқариш учун ҳуқуқий шароит яратишга, мамлакатни яқин истиқболда ривожлантириш стратегиясини амалга оширишнинг пухта ва ишончли механизмини шакллантиришга қаратилганлиги сабабли давлатимиз бошлиғи томонидан кўрсатиб ўтилган барча устуворликлар бўйича қонунчилик таклифлари ишлаб чиқилишини ташкил этиш ишларини имкони борича тезлаштириш зарурлигини депутатларимиз юракдан ҳис этмоқдалар.

Комиссия ишини энг мақбул тарзда ташкил этиш мақсадида унинг таркибида мамлакатни ривожлантиришнинг белгилаб берилган тегишли устуворликлари бўйича кичик комиссиялар тузилган. Уларнинг фаолияти Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятининг асосларини шакллантириш дастурини амалда рўёбга чиқариш бўйича барча масалаларни ҳуқуқий жиҳатдан ҳал қилиш зарурлигини ҳисобга олган ҳолда ташкил этилмоқда.

... Олий Мажлис биноси пойтахтимизнинг диққатга сазовор меъморий обидаларидан бири бўлиб қолди. Унинг ярақлаган зиналаридан кўтарилсангиз, бамисоли буюк келажагимиз пиллапоялари узра юксакликка одимлагандай бўласиз. Сессия залида Шарқ ва Ғарбнинг асл нишоналари уйғунлашганига гувоҳ бўласиз. Нилий гумбазлар, чароғон қандиллар, ичкарига тушиб турган офтоб нури — бари-бари Ўзбекистон давлатининг қудратини ифодалаб тургандай. Шундай қаҳқашон даргоҳда Ватанимиз келажагини кўзловчи қонунлар яратилиши шубҳасиз.

Яқинда мамлакатимиз Президенти Литва Республикасида расмий сафарда бўлганларида ташрифнинг сўнгги куни Литва давлатчилиги тарихини ифодаловчи Тракай қалъасини зиёрат қилдилар. Бу ҳақда сафар якунларига бағишланган телекўрсатувда томоша қилдик. Қаранг, XIV асрда яратилган тарихий обида бугунги кунда ҳам авлодлар томонидан эъзозланмоқда. Шу жиҳатдан олганда Ўзбекистон заминида ҳам давлатчилигимиз кечмишини акс эттирувчи масканлар анчагина. Агар кенгроқ қамровда фикрлайдиган бўлсак, яна кўп йиллардан кейин ҳам XX аср охирида қад ростлаган, Ўзбекистон истиқлолининг биринчи ўн йиллигида вужудга келган Олий Мажлис биноси авлодлар томонидан эҳтиром билан баҳоланади. Нафақат барпо этилган бино, балки шу табаррук даргоҳда яратилган қонунлар, юрт келажагини кўзлаб айтилган сўзлар, амалга оширилган улуғвор ишлар меҳр ва ғурур билан ёдга олингусидир.

Шуҳрат ЖАББОРОВ.

Таниқли журналист ва адиб Исмоил Сулаймоновнинг 2002 йил — Қарияларни қадрлаш йили муносабати билан нашр этилаётган «Эл ардоғида» деб номланган китобида республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида ғайрат билан меҳнат қилаётган, маънавиятимиз, қадриятларимизни, давлатимизнинг ички ва ташқи сиёсатини аҳоли ўртасида кенг тушунтираётган, етим-есирлар, ёлғиз қариялар ҳолидан доимий равишда хабар олиб тураётган, ўз ҳаётий тажрибаларини, касб-ҳунарларини ёшларга ўргатаётган нуроний отахон ва онахонларимиз ҳаёти ҳақида ҳикоя қилинади.

Қуйида мазкур тўпламдан жой олган бир лавҳа эътиборингизга ҳавола этилади.

«Қариялар — эл фахри, юрт ифтихори» кўрик-танловига

Шундай ният қилган эди...

«Аллоҳ ночор, қийналган одамга яхшилик қилганни яхши кўради»

(Ҳадис)

Ёлғизлик ёмон, жуда ёмон. Қандай қилсин, тақдир экан. Кечгача эшикка термулиб ўтиргани ўтирган. Бугун ким келаркин, деган ўй тарк этмайди. Ниҳоят... йўлакнинг эшиги очилгандек бўлди. Ким бўлдийкин, деб ўйлайди ва ўзи бу саволга жавоб беради: албатта Николай Тимофеевичда, ўзимизнинг Коля.

— Семён, биродарим, яхши ўтирибсанми, — хонага кириб келаркан одатдагидек ҳол-аҳвол сўрайди Николай Тимофеевич. — Зерикиб қолмаяпсанми, уйқу қалай бўляпти, иштаҳачи? Шу иккиси жойида бўлса соғман, деб ҳисоблайвер ўзингни.

гандир пича бўлса ҳам.

— Эй, нимасини айтасан, даволанаётганларнинг барчаси ўзимизнинг заводдагилар. Ебичишдан камчилигимиз йўқ, тўйиб-тўйиб отамлашамиз кечгача. Тўғри айтган экансан ўшанда, одам тафтини одам олади, деб. Қушдек енгилман, кайфият яхши, уйқу ҳам, иштаҳа ҳам жойида. Раҳмат, сенга ошна!

Николай Тимофеевич бирбир даволанаётган қариялар ҳузурига кириб, ҳол-аҳвол сўраб чиқди.

Ҳар куни аҳвол шу. Уйда эса хотини Любовь Григорьевнанинг ҳаловати бузилган. «Шу пайтгача қаёқларда қолиб кетди экан, тушлик қилганни очганида асирда эканлигини англади.

— Душман таҳқирлаганини тушуниш мумкин, — деб афсус-надомат билан эслайди Николай Тимофеевич, — чунки у ўз номи билан душман, илло ўзингникилар хўрлаганини кўтариш жуда-жуда азоб бўларкан. Ўйлаб кўринг, оғир ярадорман, хушимни йўқотганман, шу ҳолатда қандай қилиб ва қай йўсинда ўзимни ўзим маҳв этишим мумкин. «Совет солдати асирга тушишдан кўра ўлимни афзал кўриши керак», деб дағдаға қилишарди.

Мана 51 йил бўлдики, қадрдон жамоа қўйнидаман. Хизматларимни юксак баҳолашди, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси» деган фахрли унвон билан тақдирлашди. Шундай юртда яшаётганимдан бахтиёрман. Кексаларни қадрлашни, ҳурмат қилишни, эъзозлашни ҳар қадамда кўриш мумкин. Метрога чиқсам, кам деганда икки ёш ўрнидан туради. Кўнглим яйраб, дилим ёришиб кетади. 60 йилдан зиёдроқ шу серқуёш ўлкада яшаётганим учун тақдиримдан миннатдорман. Ўзбеклар ажойиб халқ. Шу қалби қайноқ, кўнгли очиқ халқнинг тенги йўқ, ўхшашини бошқа юртларда топиш қийин бўлган миллий одатларига, қадриятларига тасанно демаслик, қойил қолмаслик мумкин эмас.

Заводнинг «Баҳор» деб ном берилган тамаддихонаси бор. Ҳар куни тушда 45 кишига (қарияларнинг шунчаси ёлғиз, боқувчиси йўқ) дастурхон ёзилади, егулик тортилади завод ҳисобидан.

— Қизларим ҳорманглар, — дейди баланд овозда Николай Тимофеевич емакхонага кириб борар экан, — бугун қарияларимизни қандай егулик билан сийлайсизлар?

— Биринчисига ширгуруч, юмшоққина бўлади... Иккинчи — зўр, ана ўзингиз бориб кўринг, — дейди қақиллоқ ошпаз аёллардан бири.

Молдованов шу трактор заводида 25 йил цех бошлиғи бўлиб ишлади. 51 йиллик умри шу жамоа билан боғлиқ. Бу бағри кенг, камсуқум, доимо чор-атрофга меҳр улашиб, шундан ўзи роҳатланиб юрадиган Николай Тимофеевични деярли ҳамма танийди. Ҳар кун қандайдир савоб иш қилиши керак, акс ҳолда у ўз ўзидан рози бўлмайди.

Мана ҳозир ҳам у қаёққадир шошиб кетяпти.

— Йўл бўлсин, Коля амаки? — деб сўрашади.

— Уч-тўрт кун бўлди, Гоша амакинг кўринмай қолди, бир аҳволини билай-чи, — деб жавоб беради у.

Кишиларга бахшида этяпти у кунларини, ҳафталарини, умрини. Ўша тутқунликда дилига туккан нияти рўёбга чиққанидан ўзида йўқ хурсанд. Бундай кишилар сира-сира қаримайди, дилдаги яхши ният яшартиради кишини, куч-қувват беради мудом. Кўнгли ўксик, дили ғариб кишиларнинг дуосини олганлар икки дунёда кам бўлмаганлар.

— Яхшиям сен бор экансан, келиб ҳолимдан хабар оласан, — деди Семён Иванович мамнун ҳолда. — Билмадим, бу қариликнинг асоратими ёки бошқа сабабми, шу десанг кечаси уйғонсам, қайта уйқу келмайди. Ҳар хил хаёллар ғужғон уради. У ёққа ағдариламан, бу ёққа ағдариламан, қани энди хаёлдан нохуш воқеалар чекинса, йўқолса... Охири юрагим ўйнаб кетади. Сира иложи бўлмагач, туриб дориларни титаман, тилимнинг тагига валидол ташлайман, шунда ҳам ҳадеганда тинчимайман. — Семён Иванович узун бир «уф» тортди, сўнг қўшиб қўйди, — бундай ҳолат фақат биргина менда эмас, бошқа кексаларда ҳам шундай бўлса керак.

Николай Тимофеевич ошнасининг сўзларини бўлмай диққат билан тинглар экан ўйларди... Бу шикоятлар аввало ёлғизлик асорати, ёнида кимдир бўлса, гаплашса, юрагини ёрса, бироз бўлса-да чигиллари ёзилармиди. Ҳадеганда ташқарига чиқиб, кўча айлангани қурби етмаса. Бунинг устига ўша лаънати урушнинг ўчмас асорати — ўқ еган оёғи тез-тез азоб бериб турибди.

— Бундай қилсак, Семён, — деди бир тўхтамга келган Николай Тимофеевич, — мен корхонамиз медицина қисмига бориб, имкониятни ўргансам, ўн-ўн беш кун ётиб чиқсанг, шифокорларимиз малакали, етишмаётган дори-дармонларни кўплашиб топамиз. Жилла қурса ўша ердаги ўзимизга ўхшаганлар билан тўйиб-тўйиб гаплашасан-ку, шунинг ўзи дардингни енгиллатса ажаб эмас.

Молдованов Семёнга қараб «келишдик-а», деди-да хайрлашиб чиқиб кетди.

Орадан бир ҳафта ўтди чамаси. Бу сафар Николай Тимофеевич дўстидан хабар олгани корхона ҳузуридаги шифохонага келди. Икки оғайни қучоқлашиб кўришишди. Диванга ўтиришгач, Молдованов одатдагидек дўстига бошдан оёқ синчковлик билан назар ташлади. Унинг ҳолатидан кўнгли таскин топгандек бўлди.

— Кўринишинг отдек, хурсандман, жуда хурсандман, — деди Николай Тимофеевич, — бу дейман зерикишлар тарқамикан, кексани овқат асрайди, дейишади». Шу каби хаёллар тинчлик бермайди унга. Николай Тимофеевичнинг хотини минерал сув манбалари бўйича йирик мутахассис бўлган, Семашко номли илмий-тадқиқот институтида 40 йил ишлаган. Жилла қурса, икки бурда нонннинг орасига озгина колбасани қўшиб, қоғозга ўраб ҳам бермабман, деб ўзини койиган бўлади. Молдованов уйига келгач, одатда бир оз нафасини ростлайди. Сўнг бугун кимни кўргани боргани, кексаларнинг ҳаёти тўғрисида тўлиб-тошиб гапириб беради. Бироз толиққан бўлса-да, қилган ишидан мамнунлиги сўз оҳангларидан, юз-кўзларидан шундоққина кўриниб турарди. «Ажойиб чолим бор» деб кўнглидан ўтказади фахр билан Любовь Григорьевна.

— Энди дамингни ол, Коля, — дейди у меҳрибон овозда, — етади кечгача дайдиганинг...

Лекин бу уйқу деганлари ҳали-бери келмайди, хаёл отини олиб қочади чексизликларга.

Мана саксондан ҳам ошди. Лекин шунга қарамай кечгача елиб югургани-югурган. Айниқса, иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари, ногиронларидан кўнгли тинчимайди. Улардан ҳамиша кимдир нимагадир муҳтож, уларнинг юмушлари Николай Тимофеевич зиммасида. У Тошкент трактор заводидек улкан корхона фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилик марказининг раиси. «Нуроний» жамғармасининг туман, шаҳар ва республика ташкилотлари ишларида фаол қатнашади.

У ўша мудҳиш асирлик йилларида дилига бир ниятни тугиб қўйганди — шу дўзах азобидан қутулиб, яна қадрдон шаҳри — Тошкентга қайтиб бориш насиб этса, бор вақтини ўзгаларга — ёрдамга муҳтож кишиларга бахшида этишга аҳд қилганди. У хизмат қилаётган қисм урушнинг дастлабки ҳафтасидаёқ қуршовга тушиб қолди. Белоруссиянинг қалин ўрмонларида, ботқоқликларида қуршовни ёриб ўтишга кўп бор уриниш-ди. Навбатдаги жангларнинг бирида оғир яраланиб, ҳушидан кетади. Ўзига келиб, кўзи-

Исмоил СУЛАЙМОНОВ.

Шаҳрисабзнинг 2700 йиллиги олдидан

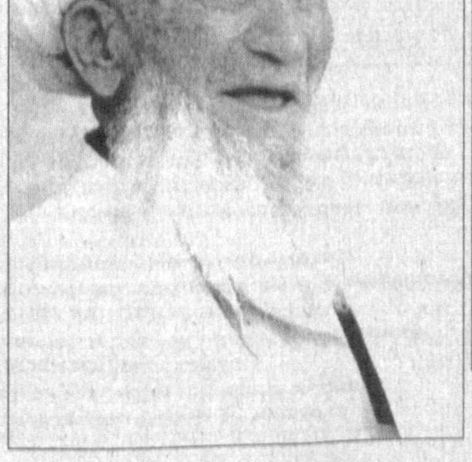

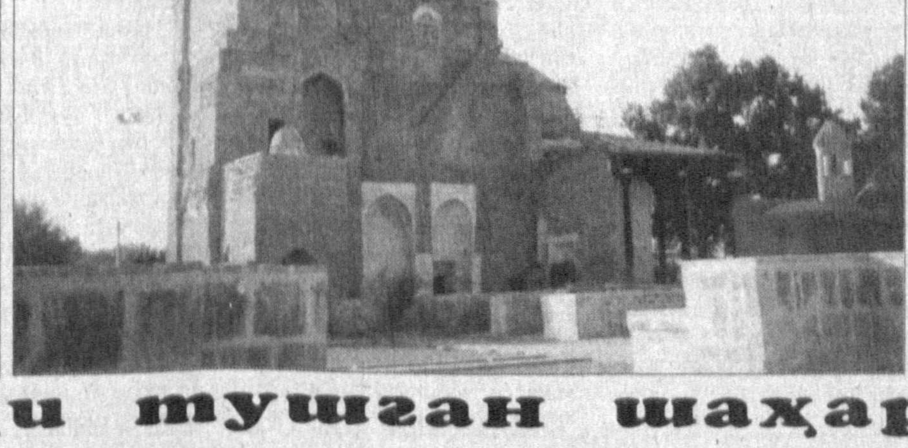

Дунё нигоҳи тушган шаҳар

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

ДЕҲҚОНБОЙ ЧАВАНДОЗНИНГ АРМОНИ

Деҳқонбой чавандоз асли девордармиён қўшним.

Тўғриси, хотира ёзмайди, балки хотира айтади. Ўзи кам гапиради, лекин зўр гапиради. Гапирганда ҳам узиб-узиб гапиради, тизиб-тизиб гапиради, кўзларини сузиб-сузиб гапиради. Айтганда ҳам нақдини айтади, воқеанинг шаҳдини айтади, асл сўзнинг тахтини айтади.

Лекин уни гапиртириш қийин, дилининг қулфи бор-у, калитини топиш мушкул. Пайт пойлаб ул кишининг дилини топишга уриниб кўрдим. Ундан сўз очдим, бундан сўз очдим, бўлмади, замондан сўз очдим, омондан сўз очдим, кулмади. Ниҳоят, хаёлимга келган фикрдан қувониб кетдим. Отдан сўз очдим, зотдан сўз очдим, Ғиротдан сўзладим, Ғиркўкни ёдладим, Алпомишни эслатдим, Бойчиборни кишнатдим. Ниҳоят, у сал жилмайгандек бўлди, «Қувсан, балосан, сиримни билдинг, энди ҳикоямни тингла», деди самимийлик билан. Сўнг кампирига иссиқ чой буюрди, ўзи ёнбошлаган жойидан сал жилди, юзларини силади, соқолини таради, деворга осиғлиқ қамчинга назар солди, менга бир боқди, сўнг сўз бошлади

ТАРЛОННИНГ ТУҒИЛИШИ

Қарияларни қадрлаш йилида табаррук 72 ёшни қаршилаётган Деҳқонбой отанинг айтишича, унинг туғилиши ҳам от билан боғлиқ экан. Воқеа бундай бўлган. Падари бузруквори Мамбет чавандознинг чопқир ва ниҳоятда абжир оти Дунан ҳамманинг ҳавасини келтирган. Чавандознинг отига аслида хотини қараган. Аёл отга худди боласидек қарар, силаб-сийпалаб, эркаларди.

Айтишларича, аёл қараган от зотли бўлармиш, пари авлодидан, қанотли бўлармиш. Ўша қиш чилласида аёлни дард тутиб қолди. Бахтга қарши ҳеч ким йўқ. Секингина, инқиллаб Дунан ёнига ёнбошлабди, тўлғоқнинг зўридан отнинг ёлини чангаллаб, бошини бошига қўйибди. От кишнаб юборибди... Эндигина дунёга келган гўдак эса чинқирибди. Биринчи бўлиб Дунан гўдакни ялабди, ҳидлабди. Келинидан ҳадеб дарак бўлавермагач, хавотирланиб отхонага кирган Кумуш кампир бу ҳолатни кўриб, ёқа ушлабди, кўкрагига туфлабди. «Ё оллоҳим, қудратингдан», дея она-бола томон шошилибди. Чақалоқни ўраб-чирмаб, онасини эса суябди.

Отга бўлган ихлос туфайли Тарлон дея рамзий номланган шу паҳлавон Деҳқонбой чавандоз эди...

ДЕБИЗ БИЛАН ТИЛЛАШИБ

Шу воқеадан бир оз ўтиб, Дунан ҳам қулунлади. Бу нодир тойчоқнинг туғилишини Мамбет чавандоз уч йилдан буён орзиқиб кутарди. Сабаби — бундай зотдор отлар кам болалайди. Отнинг ой-куни яқинлашган сари чавандоз уни кўзикмасин дея, пойгалардан асради, оғир юмушлардан четлатди. Пана жойда папалади, отхонани кечаю кундуз пойлади. Бундай зотдор отлардан қанотли тойлар туғилармиш. Аммо қанотли тойларнинг чинакам тулпор бўлиши унинг туғилишига боғлиқ бўларкан. Агарда қулун туғилган дафъа ерга тушса, қаноти шикастланармиш, ўшанда эгаси унга ҳушёр бўлиб турса, зотига тортаркан. Мамбет чавандоз жуда ҳушёр бўлди. Бедор ўтган тунлар эвазига Дебиз юмшоқ кўрпада туғилди. Ёшлигидан отларга ҳавас қўйиб, Деҳқонбой ҳам ўсаверди, Дебиз ҳам чопқиллаб эргашаверди.

Кутилмаганда Мамбет чавандоз ётиб қолди. Кўп ўтмай бандаликни бажо келтирди. Чавандозни билганларнинг ҳаммаси жанозага тўпланиб, уни сўнгги манзилга кузатиб қўйдилар. Ўшанда чавандознинг отини қабр тепасидан ҳайдаб ҳам кетказа олмабдилар. Деҳқонбой отасининг қабрига бир сиқим тупроқ сепиб, ҳаммадан кейин қайтаркан, қўшни аёл унинг бошларини силаб, пешонасидан ўпиб қўйди. «Биратўла етим бўлиб қолдинг, болам, бошинг тошдан бўлсин, энди белингни яна ҳам қаттиқроқ боғла, онангдан ҳам айрилиб қолдик...»

Аср намозидан кейин шу ҳовлида иккинчи жаноза ўқилди.

Бунақаси ҳали бўлмаган эди...

Дафнга борганлар қайтишди. Деҳқонбой билан амакиси толдан кесиб олинган ва суяниб борган таёқларини юмшоқ тупроқли қабрларга қадаб қайтишди. Во ажабо, орадан олти ой ўтиб, новдалар ниҳол бўлди, барг чиқариб кўкарди. Ўтган-кетган сув қуйиб ўтаверди. Етим қолган Деҳқонбой эса Дебиз билан овунди. Уни секин-секин минишга ўргатди. 1936 йилда «Янги тўлқин» хўжалигига биринчилардан раис бўлиб сайланган Қодирқул Дўстқулов халқнинг кўмагида йилқичиликка асос солди. Аввалига от заводидан учта от олиб келди, кейинчалик шу отлар йилқичиликнинг ривожланишига сабаб бўлди. 1940 йилга келиб, хўжаликдаги отлар сони 800 бошдан ошиб кетди.

1941 йил, илон йили... Мусибатли уруш бошланиб, қишлоқда эркак қолмади ҳисоб. Эр йигитлар урушга отланишди. Амакиси қарамоғида қолган ўспирин отбоқарлик қила бошлади, хўжаликнинг отларига қаради. Улар орасида Дебиз ҳам бор эди. Қодирқул Дўстқуловдан кейин хўжаликка раислик қилган Ҳусанбой Холбеков ўша суронли йилларда ҳам йилқичиликнинг ривожланишига жонкуярлик қилди. У отга қизиқар, айниқса, пойга ва кўпкариларга эътибори зўр эди. Шу боис хўжаликдаги пойгачи отларни топиб келиб, чавандозларни тайёрлашга киришди.

Ногаҳон раис бува бир куни отхонада Деҳқонбойни учратиб қолди. У ўспириннинг ишини кузатиб, уқувлилигини кўриб, «Сендан яхши чавандоз чиқади» дея елкасига қоқиб қўйди.

Шу дийдор баҳона Деҳқонбойнинг чавандозлик ҳаёти бошланди.

МАРД МАЙДОНДА СИНАЛАДИ

Уруш тугаб, эмин-эркин замонлар бошланди. Бу пайтга келиб эса хўжаликда пойгачи отлар сараланиб, чавандозлик ривожланган эди. 1946 йилнинг баҳорида Тошкент отчопарида вилоят миқёсидаги мусобақаларда Деҳқонбой ҳам илк бор пойгага чиқди. Биринчиликни эгаллади, ўзи ҳам, Дебиз ҳам олқишларга кўмилди. «Баракалла, ўғлим, ишончимни оқладинг, — деди Ҳусанбой ота астойдил қувониб, — энди эл чавандози бўлдинг». Шу йилнинг кузида Ўрта Осиё бўйича катта мусобақалар бўлиб ўтди. Унда 6 та республика чавандозлари иштирок этган, 50 километрлик масофа белгиланган эди. 36 та сараланган от ичида Деҳқонбой Мамбетов минган Дебиз яна биринчи бўлди. Ғолибга 1-даражали диплом, байроқ ва 5 минг сўм пул мукофоти берилди.

Ўшанда у 16 ёшда эди...

Отнинг жиловини тортманг

1948 йил. Москва. Бутуниттифоқ мусобақаларида республикалардан чавандозлар сараланиб олинди. Ўзбекистондан, «Янги тўлқин» хўжалигидан Деҳқонбой чавандоз танланди. 18 ёшли қиличдек чавандоз Ўзбекистон шаънини ҳимоя қилишга отланди. Махсус вагонларда отлар 17 кун деганда олиб келинди. Пойга шаҳар марказидаги отчопарда ўтказилди. 16 та чопқир от старт чизиғига териб қўйилди. Дебиз 6-рақамда эди. От пойга ҳавосини олиб, ёлларини силкиди. Енгилгина ўйноқлади. Деҳқонбой эса энтикарди. Ахир унинг ортида ўзбек эли турибди. Старт берилди. Гўё отлар қанот чиқариб учдилар. Марра 3 километрлик масофа бўлиб, отлар уч бора айланиб ўтишлари керак. Дебиз олдинга интилди. Бирин-кетин барча отлар ортда қолдилар. Жонивор мисли қуюндай чопарди. Иккинчи айланишда орқасидан кимдир овоз берди: «Осторожно браток, отпусти меня!» Деҳқонбой аввалига эътибор бермади, шунда овоз яна кўтарилди: «узбек, уважай брата».

Шундагина у орқасига қайрилди. 1-рақамли отни илғади. У Москва вилоятига қарашли Россия шарафи учун чопаётган тўриқ от эди. Чавандознинг беписандлигини сезган 1-рақамли от эгаси учинчи марта хитоб қилди: «Отпусти меня, за тобой Москва (Мени олдинга ўтказ, ортингда Москва келаётир)... У ҳушёрланди, от жиловини беҳосдан қаттиқ тортиб юборди. Буни кутмаган жонивор от ғалати кишнади. Отлар бараварлашди. Тенгма-тенг, ёнма-ён чопавердилар. Маррага эса яқин қолди. Агар жиловини тортмаганда, Дебиз аллақачон маррага етган бўларди. Ўшанда ёш чавандознинг кўзларида ёш, кўнглида армон қолди, оғир армон...

Шунда ҳам Дебиз эркимни бермайман деб, жиловига зўрлик қилиб чопарди, бир сония бўлса ҳам олдин етиб келди.

Лекин унинг билан бирга тўриқ қашқа ҳам маррада ҳозир эди.

Олқишлар, қарсаклар янгради...

Ҳамма мусобақа натижасини сабрсизлик билан кутарди. Ҳакамлар эса шундай хулосага келдилар:

1-ўрин Россия Федерацияси, 2-ўрин Ўзбекистон Республикаси, 3-ўрин Туркманистон Республикаси чавандозларига насиб этди. Деҳқонбой эса қулоқларига ишонмади, ишонса ҳам ажабланмади. Бари-бир катта соврин билан юртига қайтди. Аммо юрагида аччиқ армон қолиб кетди.

Кейинчалик катта-катта пойгаларда от чоптирганида от жиловини доим озод қўйди, чунки у Дебиздан қарздор эди... Юртимиз мустақил бўлди, истиқлол айёми келди. Чавандоз истиқлол суруридан завқланиб, мактаб ўқувчилари даврасида ўша олис хотираларни ҳаяжонланиб сўзлаб берди. Мустақил юрт фарзандларига фидойиликни ўргатди. Дебиздан ёдгор бўлиб Баён қолди. Кейинчалик Баёнда Деҳқонбой чавандознинг шогирдлари чопдилар. Унинг издошлари эса қўлларидаги бармоқларидан кўп эди.

Деҳқонбой ота невараларига ўша хотиралардан сўзлайди ва, албатта, дейдиларки, «Учқур отлар устида сизлар ўтирасизлар, болаларим, аммо от жиловини тортмайсизлар. Отнинг чопгани ҳам, топгани ҳам фақат ўзига буюради, иншооллоҳ»...

Бу сўзларнинг мағзини бобосидан қабул қилиб олган эгар-жабдуқли от устида ўтирган невараси Дониёржон биринчи бўлиб ва ҳаммадан кўра теранроқ англайди. Шаҳбозжон эса акасининг белидан маҳкам сиқади. Хотираларни тинглаб бўлгач, қамчиси билан от ёлига секингина уриб, жиловини тортмай, елдек учириб кетади...

Муҳаммад КАРИМ.
Ўрта Чирчиқ тумани.

Қошу кўзингда умид чироқлари ловулласин

Сурхондарёда бугун мактабларда ишлаб турган ўқитувчилар 50 мингдан кўпроқ бўлса, уларнинг ичида, эҳтимол, энг ёши улуғи Орол Пиримқуловдир.

Орол ака 72 ёшда. Термиз туманидаги 2-умумий ўрта таълим мактабида чорак асрдан буён директор. Хатни кўзойнаксиз ўқийди. Ҳали баданига игна (укол) санчтириб кўрмаган. Елкалари тўла, қомати тикка — қайроқи одам.

Ниҳолларни яхши кўради. Бу мутахассислиги ўсимликшунос (биолог) бўлгани учунгина эмас.

Пиримқуловнинг мактаби Каптархона деган қишлоқда. Йўлак четларида минг турфа гул, ҳовлида адл дарахтлар ўстирилган маскан. Ўқувчилари 600 нафар. Ҳаммаси бир хил кийинишади. Ва, ўқитувчиларнинг айтишича, деярли бир хил даражада, табиийки, яхши даражаларда ўқишади. Бунинг боиси, Пиримқуловнинг айтишича, ўқитувчилар ҳаммаси деярли бир хил даражада ишлашади. Ҳа-ҳа, ўқитувчи деганнинг бири яхшию бири ёмон, бири яхши ишлайдигану яна бири яхши ишламаса ҳам бўлаверадиган бўлмаслиги керак. Ахир, ўқитувчи — намуна тимсоли. Намуна мажмуи. Ахир, фақат яхши даражалар эмас, ёмон (салбий) даражалар ҳам намуна майдонига чиқиб қолиши мумкин-ку? Йилнинг ўзида юзта, беш юзта кашанда бола етишиб турса, худо кўрсатмасин, кимга айтасиз доду фарёдингизни?

Пиримқуловнинг мактаби ўзига ўхшайди: саранжом-саришта. Саройни эслатади. Илм ва маърифат саройи. Хоналар ёруғ, файзу тароватли. Лекин Пиримқулов мактабни таъмирламоқ учун ота-оналарнинг чўнтагига қўл солмас экан. Ҳомий бўл, деб раҳбарларнинг изидан ҳам эргашмас экан. Маблағни мактабнинг ўзи топади: ҳовлида қайрағоч, туя, кипарис ниҳоллари ўстирилаяпти. Сон-саноғими — йигирма мингдир. Ўттиз мингдир. Ҳар қайси тупи вақти келиб беш минг, етти минг сўм пул бўлади. Мактабнинг пахта майдони бор — беш гектар. Ҳаммадан олдин улар пахта тайёрлаш режасини бажаришди. Мактабнинг «Дамас»и бор. Хизмат машинаси. Мактабнинг, энг муҳими, мен Қори-Ниёзий бўламан, Ҳабиб Абдуллаев бўламан, Абдулла Қодирий бўламан, деган ўқувчилари бор. Пиримқулов уларни менинг ниҳолларим, деб эркалайди. Уларнинг орзу-умидларини қош-қабоқларига суртиб ардоқлайди.

Пиримқуловдан «Қачон нафақага чиқасиз?» деб сўрайман. «Қариганимдан сўнг, — дейди у жавобни қисқа қилиб. — Мен ишим қийин деб айтмайман. Ниҳолларим ҳавосидан завқ олиб яшайман. Завқ тугамасин, илоё. Завқ тугаган жойдан, аҳ, қарилик бошланса керак».

* * *

Пиримқуловнинг бу гаплари менга Дониёр Холлиев деган ўқитувчининг қиёфасини эслатди. Холлиев «Мен — муаллимман» деган каломни баралла, фахру ифтихор билан айтиб келаётган одам. 2-ихтисослашган мактаб-интернат директори. Мактабни битирган 82 нафар ўқувчининг 63 нафари олий даргоҳларга ўқишга кирди. Шогирдларининг бирон ютуғи — салоҳияти кўзга ташландими, 32 кишилик жамоанинг боши осмонга етгандай бўлади. Эртанги кундан хавотирланмасдан яшамоғимиз учун биз яхши ишлашимиз, бағримизни бериб ишлашимиз керак, дейишади.

Холлиевнинг тарбияга, таълимга оид ҳар бир сухани — ҳикмат. Янги гап. Кашфиёт. Болакай — талаба бузоқ эмаски, сен йўл кўрсатган томонга эргашиб кетаверса. Қўй эмаски, танбеҳу турткиларингга бошини эгиб тураверса. Ё машина эмаски, топган гапингни устига ортиб ташлайверсанг. У — дунё. Сирли олам. Яхшиларга интилади, ёлғонни, ёмонликни кечирмайдиган тилсимот. Бир сўзингни эшитиб, бир қадамингни кўриб, қандай овқатланишингга қараб баҳоингни аниқ қўя биладиган ҳакам. Ўқитувчи, фалон ўқувчимга фалон баҳо қўйдим, деб хато қилади. Йўқ, баҳо қўйишда ҳар қанақа зукко ўқитувчидан кўра ўқувчи пешқадамлик қилади. Ва бола ўқитувчининг ўзига қўйган баҳосига қараб эмас, ўзининг ўқитувчига қўйган баҳосига қараб қадам ташлайди. Ўқитувчи зўр бўлса, шогирдининг ана шу қадамини илғаб олмоғи керак. Унга ҳамқадам бўлишга эришмоғи керак. Ана шундан сўнг муз кўчади. Иш юриша бошлайди. Ана шунда ўқувчи диққат қилиб, зеҳн қўйиб меҳри жўша бошлайди — илмга, ҳаётга, устозига, ўз ҳаётига.

Холлиев яна айтадики, боланинг мияси ёғоч сандиқ эмас. Сандиқ эмаски, қўлингга тушган, ё қўлингга келган ашёни унга тахлаб қўяверсанг. Болани билимга қуруқдан қуруқ ўргатиб бўлмайди. Боланинг ўзи ўргансин. Ўрганишга интилсин. Уни интилишга ўргатмоқ лозим. Унинг кўнглида илмга иштаҳа уйғотмоққа ўргатмоқ лозим. Ана шундан сўнг ҳам... муз кўчади.

* * *

Шўрчи тумани халқ таълими бўлимидагилар интизомли ўқитувчилар қаторига Ойдин Эшмуродовани ҳам қўшиб тилга олишди.

Ойдин — ёш ўқитувчи. Ихтисоси — математика. «Йил ўқитувчиси» кўрик-танлови ғолиби. 20 соат дарси бор. Репититорлик қилади. Касб-корига берилган, шу шарафли ишга ўзини бағишлашга улгурган муаллима.

— Дадам, тоғамлар, холамлар — ўқитувчилар, — дейди Ойдин. — Ўзим ўқиган мактабда математика ўқитувчиси оз эди. Ихтисоси бошқа ўқитувчилар ўзлариям тушуниб-тушунмай Пифагор теоремасидан дарс беришар эди. Ана шунда мактабнинг кунига ярайин, дедим. Математикани ўргандим. Математиканинг ҳар бир мураккаб мисол, масаласи — сеҳрли бир ғазал. Мафтункор бир қўшиқ. Ҳаёт жумбоқларини ифодаловчи бир ечим. Ўқувчиларимни ҳозир олимпиада мусобақаларига тайёрлаяпман. Уларни ҳаётда мард бўлиб, жасоратлар кўрсатиб яшашга ўргатаяпман. Қандай завқли, шарафли бу иш.

Ойдиннинг фикрича, тўртта зўр ўқитувчи ишласа, мактаб дорилфунун қадар катта даргоҳга айланади. Яхши, зўр ўқитувчи яшайдиган маҳалла, эл устига осмондан нур ёғилиб туради. Ўқитувчилар, ахир, маърифатни, маънавиятни яратадилар. Жамиятни яратадилар. Улар — жамиятнинг меъморлари...

Олимжон УСАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Нурота ўзининг шифобахш чашмалари, мусаффо ҳавоси, тарихий обидалари билан машҳур. Бу ерда «Нурота чашмаси» деб аталувчи музей иш бошлаганига ҳам кўп йиллар бўлди. Ўзи ташкил этган ушбу музейга Жўрақул Сафаров қарийб 22 йилдан буён раҳбарлик қилиб келади. Музей экспонатлари қадим Нуротанинг бой ва буюк тарихи, олиму фузалолари, айни чоғда ўзига хос анъаналари ҳақида ҳикоя қилади.

СУРАТДА: ***Жўрақул Сафаров шогирдлари Баҳодир Сарикбоев ва Гулбаҳор Қаландаровалар даврасида.***

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Туҳфа

«Ўзбек халқи байрамлари»

Мустақиллигимизнинг ўн бир йиллиги муносабати билан профессор Усмон Қорабоевнинг «Ўзбек халқи байрамлари» китоби кўп нусхада чоп этилди.

Кенг китобхонлар оммаси, мутахассислар, ўқитувчи ва талабалар, ўқув даргоҳларининг маънавият, маданият ва маърифат ходимлари, байрам тадбири ташкилотчилари, мухбиру журналистлар байрамларимиз тарихи, моҳияти тўғрисида бир қадар тўлақонли илмий манбага эга бўлдилар.

Инсоният тарихининг энг қадимги даврларидан бошлабоқ байрамлар одамлар ҳаётида муҳим аҳамият касб этган. Зеро, байрамларсиз турмуш нурсиз ва зерикарли, байрамларсиз ҳаётни тасаввур ҳам этиб бўлмайди. Байрамлар ҳар бир халқ ҳаётининг энг эзгу, энг гўзал томонларини акс эттирувчи кўзгудир.

Ўзбек халқининг байрам-маросим маданияти шу қадар ранг-барангки, уларни бир неча туркумларга ажратиб, тўлақонли ўрганиш зарурияти етилган эди. Бу хайрли ишни бажариш Усмон Қорабоевга насиб этди.

«Ўзбек халқи байрамлари» китоби муаллифнинг йигирма йилдан кўпроқ вақт мобайнида олиб борган изланишлари ҳосиласи сифатида вужудга келди.

Муаллиф ўнлаб Ғарб ва Шарқ алломалари, тарихчилар, археологлар, элшунос, санъатшунос ва адабиётшуносларнинг шу мавзуга доир китоб ва тадқиқотларини ўрганиб, вақтли матбуот нашрларига мурожаат қилиб, республикамиз бўйлаб махсус кузатишлар олиб борган.

Китобнинг биринчи қисми ўзбек халқи байрамларининг тарихига бағишланган. Унда байрамларнинг энг қадимий даврдан бошлаб ҳозирги пайтгача бўлган тараққиёт тарихи хронологик нуқтаи назардан ўрганиб чиқилган. Китобнинг иккинчи қисми анъанавий халқ байрамларига, яъни ўзбек байрамларининг асосий турларига бағишланган. Мавсумий байрамлар, ўзбек оилавий маросимлари ҳамда диний байрамлари ва уларнинг асосий турлари тадқиқ этилган.

Замонавий байрамлар, жумладан, мустақиллик даври байрамлари учинчи қисмда атрофлича баён этилган. Кейинги боб меҳнат ва табиат байрамларига бағишланади. Китобда Ўзбекистонда нишонланадиган байрамлар ва муҳим саналар календар (тақвим)и ҳам илова қилинган. Энг муҳими шундаки, байрамлар тасвири туширилган 100 дан ортиқ фотосуратлар китобни безаган.

Республика Фан ва технологиялар маркази билан Камолиддин Беҳзод номидаги миллий рассомчилик ва дизайн институти, республика «Маънавият ва маърифат» маркази билан ҳамкорликда тайёрланган, «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси бош таҳририяти томонидан чоп этилган ушбу асар келажакда дунёнинг бошқа тилларига ҳам таржима этилиб, миллий қадриятларимизни оламга кўз-кўз қилишига ишончимиз комил.

Муҳаммаджон ИМОМНАЗАРОВ,
филология фанлари доктори, профессор.
Икромиддин ОСТОНАҚУЛОВ,
филология фанлари номзоди, доцент.
Раҳматилла НОСИРОВ,
Тошкент маданият институти катта ўқитувчиси, илмий тадқиқотчи.

Мавзуга қайтиб

...БЕРАРДА ЧИҚАР ЖОНИМ

БИР-БИРИМИЗНИ ЧАЛҒИТМАЙЛИК

Газетамизнинг шу йилги 3 июль сонида "...Берарда чиқар жоним" сарлавҳали мақола эълон қилинганди. Унда Андижондаги "Деликатес" савдо-тайёрлов-харид базаси Американинг "ULTIMA TRADE COMPANY" шўъба корхонаси билан тузилган шартнома мажбуриятларини бажармагани, боз устига, икки ёзу икки қишдан буён катта миқдордаги пул ва маҳсулотни эгаларига қайтармаётгани хусусида сўз юритилганди. Биз кўтарилган масала ниҳоятда жиддийлигини ҳисобга олиб, мақолани текшириш ва зарур чора-тадбирлар белгилаш учун Андижон вилояти прокуратурасига жўнатдик. Шу муносабат билан вилоят прокурорининг ўринбосари К.Маматов номидан расмий жавоб олдик. Уни газетамизнинг 14 август сонида чоп этдик.

Орадан кўп ўтмай, "ULTIMA TRADE COMPANY" шўъба корхонаси раҳбари Р.Яфуняев жавобда айрим далиллар чалкаштириб юборилганини билдириб, турли ташкилотларга мурожаат этди. Кейинчалик у ҳақлиги исботланди. Негаки, прокуратура хатида шўъба корхонаси, ҳақиқатан ҳам, қўшма корхона деб битилган, унинг "Деликатес"-чилар томонидан қайтарилиши лозим бўлган 53 миллион 727 минг 864 сўмлик маблағи ва товар-моддий бойликлари "10 миллион 500 минг сўм тўлов пули талон-торож қилинган" деб кўрсатилган экан. Вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари Н.Қурбоновнинг таъкидлашича, бу ўринда 2002 йил 13 февраль куни шунча миқдордаги пул талон-торож қилинганлиги ҳолати юзасидан жиноят иши қўзғатилгани қайд этилган экан, холос. Тергов жараёнида эса, шўъба корхонага 53 миллион 727 минг 864 сўмлик зарар етказилгани исботланиб, айбдорлар Жиноят кодексининг тегишли моддалари бўйича жиноий жавобгарликка тортилганлар.

Р.Яфуняев ўз мактубида расмий жавобдаги "Мазкур иш ҳозирда жиноят ишлари бўйича Андижон шаҳар судида кўрилмоқда" деган жумлага ҳам эътироз билдирганди. Аниқроғи, бу ҳақдаги маълумот газетада ёритилган пайтда суд аллақачон тугаганини эслатганди. Ваҳоланки, вилоят прокуратурасининг таҳририятга жавоби 29 июлда ёзилган. Суд эса 30 июлда якунланган ва жиноят иши қўшимча терговга қайтарилган. Бироқ бу борадаги хулоса Андижон шаҳар прокуратураси томонидан асоссиз ва қонунга зид деб топилган. Шунга кўра, 9 август куни вилоят судининг жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъатига хусусий протест киритилган.

Кўриниб турибдики, Р.Яфуняев тилга олган далилларнинг бевосита таҳририятга алоқаси йўқ. Бас, шундай экан, биз газетамизга расмий жавоб йўллаётган ташкилот-муассасалар мутасаддиларидан ҳар бир жумла, далил ёки рақамни аниқ ва асосли қилиб ёзиб юборишларини сўраймиз. Ана шунда бир-биримизни чалғитмаймиз. Табиийки, ўшанда ортиқча эътирозу ёзишмаларга ҳам ҳожат қолмайди.

ҲАМКОРЛИК САМАРАЛИ КЕЧМОҚДА

Ўзбекистон 1995 йили Осиё Тараққиёт банки (ОТБ)га аъзо бўлган эди. Шундан буён мамлакатимиз мазкур халқаро молия муассасаси билан самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда. Ўтган етти йил давомида мамлакатимизда ОТБ ҳамкорлигида умумий қиймати 497 миллион АҚШ долларига тенг ўндан ортиқ лойиҳа амалга оширилди.

Пойтахтдаги “Интерконтинентал” меҳмонхонасида бўлиб ўтган матбуот анжуманида сўз ана шу ҳамкорлик одимлари ва истиқболда белгиланган режалар хусусида борди.

Анжуманда ОТБнинг Шарқий ва Марказий Осиё департаменти бош директори Геерт Ван дер Линден ва мазкур банкнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси директори Питер Дарьес иштирок этди. Учрашув мазкур банкнинг Ўзбекистонда юритаётган фаолияти, минтақавий ҳамкорлик масалаларига бағишланди.

Таъкидланганидек, мамлакатимизда мазкур банк томонидан истиқболли соҳаларда кенг қамровли лойиҳалар амалга оширилмоқда. Транспорт, кичик ва ўрта тадбиркорлик, маориф, сув таъминоти ва қишлоқ хўжалиги соҳаларидаги лойиҳалар шулар жумласидандир. Бундан ташқари, мазкур банк банк иши, молия ва корпоратив бошқарув соҳаларига техникавий ёрдам кўрсатиш мақсадида 21 миллион АҚШ доллари миқдорида грант ажратган. ОТБ Қорақалпоғистон Республикаси аҳолисининг турмуш даражасини яхшилашга қаратилган ҳукумат лойиҳаларида ҳам иштирок этмоқда. Хусусан, жорий йилнинг май ойида шу мақсадда банк томонидан икки ярим миллион АҚШ доллари миқдорида грант ажратилди.

Анжуманда Ўзбекистон билан ОТБ ўртасида ҳамкорлик самарали кечаётгани, ушбу халқаро молиявий муассасанинг асосий мақсади Ўзбекистонда бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва ўтиш давридаги ижтимоий қийинчиликларнинг олдини олишга ёрдам беришдан иборат экани алоҳида таъкидланди.

(ЎзА).

INVITATION FOR BIDS (IFB)

IFB Number 13 — **Date: October 4, 2002.**
Loan Number: 1595 (SF)-UZB
Project Title: Basic Education Textbook Development Project
Contract Title. Procurement of Textbooks and Teachers' Guides for comprehensive schools Uzbekistan.

1. The Republic of Uzbekistan has received a loan from the Asian Development Bank towards the cost of Basic Education Textbook Development Project and it is intended that part of the loan proceeds will be applied to eligible payments under this Contract for Procurement of Textbooks and Teachers' Methodological Guides created in accordance with State Educational Standards and Educational Curricular established for comprehensive schools of Uzbekistan. The eligibility rules and procedures of the ADB will govern the bidding process.
2. The Ministry of Public Education now invites sealed Bids from eligible Bidders for the supply of Textbooks and Teachers' Guides.
3. International Competitive Bidding will be conducted in accordance with ADB's Single Stage: Two Envelope procedure and is open to all Bidders from eligible source countries.
4. Interested eligible Bidders may obtain further information from the Ministry Public Education and inspect the Bidding Documents at the address given below starting from October 4, 2002 every day from 9:00 till 17:00 Tashkent time (except Saturday and Sunday).
5. The Bidding Document, in English language, may be purchased by interested Bidders on the submission of a written application to the address below and upon payment of a non-refundable fee of US $ 200 (two hundred) to the Ministry of Public Education's Bank Account No.20203840900101044001 at Central Operational Department of National Bank for Foreign Economic Activities of the Republic of Uzbekistan (Code of the bank: 00882 and Identification Number 202122808). The Residents of Uzbekistan may pay in local currency (SUM), the equivalent of US $ 200 (two hundred) at the exchange rate of Central Bank of Uzbekistan on the date of implementation of the payment to the Ministry of Public Education's Local Currency Account No.20203000100101044001 at Central Operational Department of National Bank for Foreign Economic Activities of the Republic of Uzbekistan (Code of the bank: 00882 and Identification Number 202122808). Method of payment is direct deposit to specified account above. The delivery procedure for Bidding Documents to the Bidders is mail or e-mail for overseas delivery and courier for local delivery. No liability will be accepted for loss or late delivery.
6. Bids must be delivered to the address below at or before 11:00 hours February 25, 2003. All bids must be accompanied by a security of not less than two percent (2%) of Total Bid Price. A Bid Security of local Bidders may be in local currency and Bidders from abroad in a freely convertible currency. Late Bids shall be rejected. Bid will be opened in the presence of Bidders' representatives who choose to attend at the address below at 11:00 February 25, 2003.
7. The Ministry of Public Education will not be responsible for any costs or expenses incurred by Bidders in connection with the preparation or delivery of Bids.

Name: The Ministry of Public Education

Address: Project Implementation Unit
80, Uzbekistan Street,
Tashkent-700027,
Republic of Uzbekistan.

Attention: Ms. Guzal Tugeeva, Project Manager and Mr. Mavlonov Nabijon, Procurement Officer

Telephone No. (998-71) 139-15-73; Fax No. (998-71) 139-15-71

6398-1/2121

ТАНЛОВГА ТАКЛИФ

Танлов сони — 13. **Эълон қилинган кун: 2002 йил 4 октябрь**
Кредит рақами: 1595 (МЖ)-ЎЗБ
Лойиҳа номи: “Умумтаълим мактаблари учун дарсликлар ва ўқув адабиётларининг нашр этиш тизимини такомиллаштириш”.
Шартнома номи: «Умумтаълим мактаблари учун дарсликлар ва услубий қўлланмаларни харид этиш».

1. Ўзбекистон Республикаси ҳукумати Осиё Ривожланиш банки билан “Умумтаълим мактаблари учун дарсликлар ва ўқув адабиётларининг нашр этиш тизимини такомиллаштириш” лойиҳаси доирасида умумтаълим мактаб ўқувчилари учун дарсликлар ва ўқитувчилар учун услубий қўлланмаларни Ўзбекистон Республикасида жорий этилган давлат таълим стандартлари ва ўқув дастури асосида ўзбек, рус ҳамда қорақалпоқ тилларида яратиш учун маблағ ажратиш тўғрисида келишган. Осиё Ривожланиш банкининг аъзоси бўлган давлатлардан бўлган юридик ва жисмоний шахсларгина ушбу танловда иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар.
2. Халқ таълими вазирлиги дарсликлар ва ўқитувчилар учун услубий қўлланмаларни етказиб берувчи танловда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлган барча иштирокчилардан муҳрланган танлов таклифларини қабул қилади.
3. Халқаро рақобатли танлов Осиё Ривожланиш банкининг “Бир босқичли, икки конвертли” танлов ўтказиш тартиби асосида ўтказилиб, Осиё Ривожланиш банкига аъзо бўлган давлатларда қайд этилган барча корхона ва ташкилотлар иштирок этишлари мумкин.
4. Танловда қатнашиш истаги бўлган Осиё Ривожланиш банкига аъзо давлатларда қайд этилган корхона ва ташкилотлар қуйидаги 7-бандда келтирилган манзилдан 2002 йил 4 октябрдан бошлаб танлов ҳужжатларини олишлари мумкин. Танлов ҳужжатлари ҳар куни (шанба ва якшанба бундан мустасно) Тошкент вақти билан соат 9.00дан 17.00гача берилади.
5. Инглиз ва ўзбек тилларида тайёрланган танлов ҳужжатларини олиш учун иштирокчилар қуйида келтирилган манзилга ёзма ариза билан мурожаат этишлари керак. Шу билан бирга, иштирокчилар Халқ таълими вазирлигининг Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки марказий амалиёт бўлимидаги №20203840900101044001 - сонли ҳисоб рақамига 200 АҚШ доллари миқдорида маблағ ўтказганликларини тасдиқловчи ҳужжат беришлари шарт (МФО 00882 ва ИНН 202122808). Ўзбекистон Республикасида фаолият юритувчи корхоналар 200 АҚШ долларининг сўмдаги эквивалентини тўлов амалга оширилган кундаги Марказий банк ўрнатган курс бўйича Халқ таълими вазирлигининг Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки марказий амалиёт бўлимидаги №20203000100101044001 - сонли ҳисоб рақамига тўлайдилар (МФО 00882 ва ИНН 202122808). Тўлов усули юқоридаги ҳисоб рақамига тўғридан-тўғри ўтказишдан иборат. Чет давлатлардан бўлган иштирокчиларга танлов ҳужжатлари почта ёки электрон почта орқали юборилади. Маҳаллий корхоналарга почта орқали етказилади. Юборилган ҳужжатларнинг йўқолиб қолиши ёки кечикиб боришига харидор жавобгар эмас.
6. Барча таклифлар танловнинг умумий қийматидан 2 фоизини ташкил этувчи таклиф кафолати билан бирга 2003 йил 25 февраль соат 11.00гача қуйида келтирилган манзилга топширилиши шарт. Чет эл фирмалари таклиф кафолатини эркин алмашувга эга бўлган валюталарнинг бирида тўлайдилар. Маҳаллий корхоналар эса республика миллий валютасида кафолат беришлари мумкин. Танлов таклифлари 2003 йил 25 февраль соат 11.00да қуйида келтирилган манзилда барча қатнашчилар вакиллари иштирокида очилади. Кечикиб топширилган таклифлар очилмайди.
7. Танловда қатнашиш истагини билдирган барча иштирокчилар қуйидаги манзилдан танловга тегишли қўшимча маълумот олишлари мумкин: Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, лойиҳани амалга ошириш гуруҳи, лойиҳа менежери Г. Ш.Тугеева, лойиҳанинг харид бўйича мутахассиси Н. Р. Мавлонов.

Манзил: 700027, Тошкент шаҳри, «Ўзбекистон» шоҳкўчаси, 80-уй, Ўқитувчилар уйи, 311-хона.
Алоқа учун телефон: (998-71) 139-15-73, факс: (998-71) 139-15-71.
Эл. почта: uzbpiu@globalnet.uz

6398-2/2121

Ҳурматли тошкентликлар ва пойтахтимиз меҳмонлари!

«ТОШКЕНТ УНИВЕРМАГИ»

супермаркет очиқ акциядорлик савдо-ишлаб чиқариш жамияти

Ўлкамизда олтин кузнинг бир ойи ҳам ўтиб бораяпти. Хадемай кумуш қиш ҳам эшик қоқа бошлайди. Диёримизда кузги-қишки мавсум бошланиши муносабати билан «Тошкент универмаги» супермаркет очиқ акциядорлик савдо-ишлаб чиқариш жамияти Сиз, азизларни мавсумий товарлар савдосига таклиф этади.

Универмагнинг асосан ноозиқ-овқат товарлари билан савдо қиладиган заллари ва бўлинмаларидаги маҳсулотларнинг жуда катта қисми республикамиз корхоналарида ишлаб чиқарилган бўлиб, улар сифатининг юқорилиги ва замонавий йўналишдалигига кўра, жаҳонда эътироф этилган фирмаларнинг маҳсулотлари билан рақобатлаша олади.

Тайёр кийимлардан чарм маҳсулотлар «Олтин дери» Ўзбекистон-Туркия қўшма корхонасида, аёллар ва эркакларнинг пальтолари, калта камзуллари ва костюмлари эса «Тонг» ва «Юлдуз» акциядорлик жамиятларида, бош кийимлар шу номдаги фабрикада тикилган.

Тайёр кийимларни ўзингиз тиктирмоқчи бўлсангиз, «Косонсой-Текмен» Ўзбекистон-Туркия қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган жун газламани харид қилишингиз мумкин. Универмагда, шунингдек, «Тоштўқимачи», «Бухоротекс» акциядорлик жамиятларининг газлама маҳсулотлари сизларга таклиф қилинади.

Универмаг пештахталарига чиқарилган мавсумбоп трикотаж моллари Тошкентдаги «Малика» ва вилоятлардаги «Агама», «Гурлан», «Қаштекс» каби акциядорлик жамиятларидан келтирилган.

«Кибо», «Даритал», «Янги Вега», «Стиль», «Ўзсаламан» сингари қўшма корхоналарда тикилган оёқ кийимлари асосан кузги-қишки мавсумга мўлжалланган.

Атторлик моллари гуруҳига кирувчи товарлар, жумладан, аёллар ва эркакларнинг, шунингдек, ўқувчиларнинг сумкалари «Орзу» акциядорлик жамиятида, мавсумбоп кремлар ва бошқа орасталик моллари «Палада Восток» шўъба корхонасида ишлаб чиқарилган.

Булардан ташқари, кундалик рўзғорда керак бўладиган турли хил чинни, биллур, сопол ва пластмасса маҳсулотлари доимо савдода бор.

Яқинларингизга эсдалик совға қилмоқчи бўлсангиз ёки хонангизни замонавий қандил, мебель, гилам ва гилам маҳсулотлари билан безамоқчи бўлсангиз, уларни ҳам, албатта, «Тошкент универмаги»дан топасиз.

Универмагда ушбу товарлар билан бир қаторда хилма-хил озиқ-овқат маҳсулотлари ҳам сотилмоқда. Уларни асосий бино ичидаги «Озиқ-овқатлар» бўлинмасида ҳамда универмаг ҳудудидаги махсус озиқ-овқат мажмуасида харид қилишингиз мумкин. «Тошмарёғ» акциядорлик жамияти, «Ёғмойтамакисаноат» уюшмаси, «Тошкентсут», «Сундус» қўшма корхоналарида ишлаб чиқарилган энг зарурий озиқ-овқат маҳсулотлари, «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компаниясида республика хўжаликларида етиштирилган ҳўл мевалардан тайёрланган ҳар хил мураббою қиёмлар, компотлару чанқоқбосди шарбатлар, ёқимли винолару спиртли ичимликлар, сўзсиз, сизларга ёқади, деган умиддамиз.

Daewoo Unitel

Ўзбекистон уяли алоқа бозорида 5 йил

Айни пайтда ДЭУ Юнител Ўзбекистоннинг барча йирик шаҳарларида уяли алоқани таъминлаб, 60000 дан зиёд мижозга хизмат кўрсатиб келмоқда.

Ўтган йили алоқа сифатини яхшилаш борасида янги босқичга қадам қўйилди. Тошкентда икки диапазонли GSM 900/1800 тармоғининг қурилиши бошланди. Хусусан, GSM 1800 русуми аҳоли қатлами зич бўлган туманларга мўлжалланган бўлиб, шу йилнинг бошида ушбу такомиллаштан тармоқ фойдаланишга топширилди.

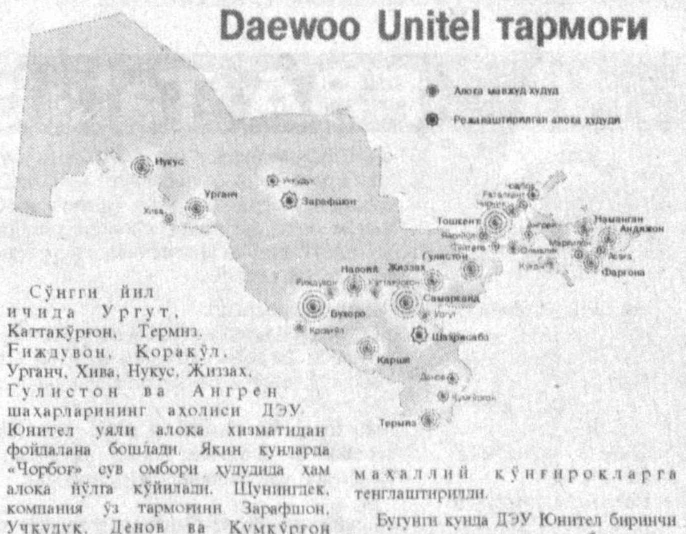

25 сентябрда Ўзбекистондаги уяли алоқа компанияларй етакчиси бўлмиш ДЭУ Юнителнинг иш бошлаганига 5 йил тўлди. Компания ўз фаолияти мобайнида, айниқса, кейинги икки йилда шунчалик тез суръат билан ривожландики, бугунга келиб, у мижозлар сони ҳамда GSM тармоғининг майдони жиҳатидан Ўзбекистон Республикасидаги биринчи операторга айланди.

Алоқа бозорида унгача 5 оператор мавжуд бўлганлиги учун ҳам, ўз фаолиятининг биринчи куниданоқ, компания кескин рақобат билан тўқнаш келди. Шу боис бутун эътибор юқори сифатли алоқа ва мижозларга хизмат кўрсатиш даражасини оширишга қаратилди. Рақобатчилардан фарқли ўлароқ, ДЭУ Юнител биринчи навбатда вилоятларда эмас, балки пойтахт ва унга яқин туманларда юқори сифатли алоқани таъминлашга ҳаракат қилди. Фақатгина 1999 йилга келиб, тармоқ республика бўйлаб кенгая бошлади.

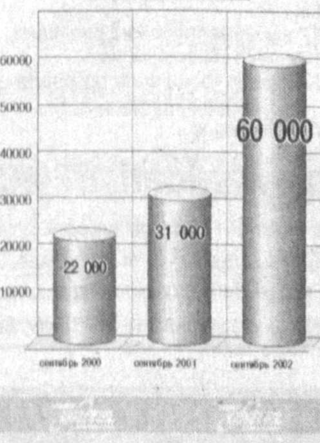

Сўнгги йил ичида Ургут, Каттақўрғон, Термиз, Ғиждувон, Қоракўл, Урганч, Хива, Нукус, Жиззах, Гулистон ва Ангрен шаҳарларининг аҳолиси ДЭУ Юнител уяли алоқа хизматидан фойдалана бошлади. Яқин кунларда «Чорбоғ» сув омбори ҳудудида ҳам алоқа йўлга қўйилади. Шунингдек, компания ўз тармоғини Зарафшон, Учқудуқ, Денов ва Қумқўрғон шаҳарларида кенгайтиришни навбатдаги режасига киритган.

Шу йил давомида компаниянинг Қарши, Термиз, Навоий ва Урганч шаҳарларидаги филиаллари ўз фаолиятини бошлади. Тез кунларда Навоий ва Урганч шаҳарларидаги филиалларда тантанали очилиш маросими бўлиб ўтади. Бундан ташқари, компания Гулистон, Жиззах, Нукус ва Шаҳрисабз шаҳарларида ҳам ўз филиалларини очишни кўзда тутган.

Ўтган йилнинг ноябрь ойида «Ягона маҳаллий қўнғироқлар ҳудуди»нинг йўлга қўйилиши ўзига хос ажойиб воқеа бўлди. Пировардида республика ичидаги барча шаҳарлараро қўнғироқлар маҳаллий қўнғироқларга тенглаштирилди.

Бугунги кунда ДЭУ Юнител биринчи рақамли оператор мавқеини белгиловчи қуйидаги тамойилларга амал қилмоқда:

- мижозлар сони бўйича энг йирик оператор бўлиш;
- юқори сифатли алоқа билан энг йирик ҳудудни қамраб олиш;
- мижозларга энг юқори сифатли хизмат кўрсатиш;
- ходимлар учун энг яхши шароитлар яратиш.

Ушбу беш йиллик натижаларидан шундай хулоса чиқариш мумкинки, ДЭУ Юнител босиб ўтган тараққиёт йўли бошқа уяли алоқа компаниялари учун ҳам ибратлидир.

60 МИНГИНЧИ МИЖОЗ

2002 йилнинг 14 сентябрида Дилдора Мирқодировна Файзиева ДЭУ Юнител компаниясининг 60 мингинчи мижози бўлди.

- Сизнинг айнан бизнинг компаниямизга аъзо бўлишингизга нима туртки бўлди?

- Гапнинг очиғи, бунга дўстларимнинг маслаҳатлари сабаб бўлди. Биласизми, уларнинг деярли ҳаммаси ДЭУ Юнител уяли алоқасидан фойдаланишади. Компаниянгиз ҳақидаги ижобий фикрлар сизларнинг тармоғингизга уланиш учун ишончли асосдир. Қолаверса, Юнител Ўзбекистоннинг уяли алоқа бозорида барқарор етакчи ўринни эгаллашга эришди. Компаниянгиз энг кўп мижозга эга ва биргина унда барча шаҳарлараро қўнғироқлар маҳаллий қўнғироқларга тенглаштирилиб, Ўзбекистоннинг бутун ҳудуди бўйича ягона нархлар тизими жорий этилган. Шу каби муҳим омиллар сизнинг мижозингиз бўлишимга катта таъсир кўрсатди.

- Компаниямиздаги алоқа сифати тўғрисидаги фикрингиз ҳақиқатга қанчалик яқин экан?

- Алоқа сифати менга жуда маъқул. Ўртоқларим менга Юнителга уланган телефон исталган жойда ,ва ҳеч бир тўсиқсиз ишлайди, дейишганида, унчалик ишонмаган эдим. Лекин улар ҳақ бўлиб чиқишди. Бунга ўзим ҳам иқрор бўлдим.

- Мижозларга хизмат кўрсатиш сифати ҳақида қандай фикрдасиз?

- Биласизми, ходимларнинг телефонни улашдаги тезкор ҳаракат қилишидан жуда ҳайрон қолдим. Мен бунга атиги 20 дақиқа лозим бўлади, деб ўйламаган эдим, ҳарқалай, телефоним эртага ишласа керак, деб хаёл қилгандим. Менга офисингиз ва хизмат кўрсатиш сифати ҳам жуда ёқди, менимча, бу ерда киши ўзини Ўзбекистон уяли алоқа бозорининг етакчи компанияси мижози эканлигини ҳис қилиб туриши учун барча шарт-шароитлар муҳайё қилинган.

- Сиз бошқа бир уяли алоқа компаниясининг ҳам мижози бўлганмисиз?

- Йўқ, мен биринчи бор уяли алоқадан фойдаланишим ва айнан ДЭУ Юнителни танлаганимдан жудаям мамнунман.

- Уяли алоқадан қандай мақсадларда фойдаланасиз?

- Телефонимда биринчи қўнғироқни эшитишим билан, «ҳар доим алоқада» бўлиш нақадар ёқимли эканини ҳис қилдим, бу эса, қайсидир даражада кишининг ўз-ўзига ишончини оширар экан. Асосан, албатта, ўртоқларим ва танишларим билан суҳбатлашаман. Умуман, мен қурилиш компаниясида ишлайман ва кўпинча турли объектларга боришимга тўғри келади. Бундай ҳолда телефоним жуда қўл келади. Айтганча, биздаги барча раҳбарлар ҳам сизнинг компаниянгиз хизматидан фойдаланишадики, ўз навбатида, шу компанияни танлашимда уларнинг ҳам таъсири бўлди.

- Сиз 60 мингинчи мижоз бўлганлигингизни билганингизда, ўзингизни қандай ҳис қилдингиз?

- Бу мен учун жуда кутилмаган ҳол бўлди, ҳатто бунинг ростлигига ҳам ишонишим кийин кечди. Аввалига бирор дўстим мен билан ҳазиллашяпти, деб ўйладим. Кейин билсам, бу ҳақиқат экан. Албатта, мен бундан ғоят мамнун бўлдим. Ўзингиз айтинг, ким бундай ёқимли хушхабарни эшитишни хоҳламайди, дейсиз!

- Хабарингиз бор, шу йил 25 сентябрда компаниямиз Ўзбекистонда фаолият бошлаганига 5 йил тўлди. Шу муносабат билан қандай тилаклар билдиришни истайсиз?

- Ҳақиқатдан ҳам, эндиликда менинг компаниям бўлиб қолган ДЭУ Юнителни ажойиб сана билан табриклайман ва келгусида унинг янада гуллаб-яшнашига ва катта ютуқларга эришишига тилакдошман. Бир мижозингиз сифатида шунга ишонаманки, сизлар биринчи ўринни қўлдан бермайсиз. Ўз мижозларига катта эътибор қаратаётгани учун компаниянгизга яна бир бор самимий миннатдорчилик билдираман.

6398-3/2121

Ярославль заминида тузилган режалар

Яқинда Ярославлда бу областнинг Ўзбекистон вилоятлари билан ҳамкорлигининг 10 йиллигига бағишланган тантаналар бўлиб ўтди.

1992 йили ярославлликлар Жиззах, сўнгра Андижон, Самарқанд ва Тошкент вилоятлари билан савдо-иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўйган эди. Ўтган йилга келиб эса Россиянинг мазкур области ва Ўзбекистон вилоятлари ўртасидаги товар айирбошлаш ҳажми 8,5 миллион АҚШ долларини ташкил этди.

Область маъмурияти ва Ярославль корхоналари раҳбарлари мунтазам равишда Ўзбекистонга ташриф буюрадилар, ўз навбатида уларнинг ўзбек ҳамкасблари ҳам бу ерда амалий сафарларда бўладилар. Бу гал ҳам юбилей тантаналарида иштирок этиш учун Ўзбекистон Республикасининг Россия Федерациясидаги элчиси бошчилигидаги делегация Ярославлга келди. Делегация таркиби ҳокимиятлар, давлат компаниялари, корпорациялар, кичик ва ўрта тадбиркорлик вакилларидан иборат эди.

Мамлакатимиз вакиллари Ярославль области губернатори Анатолий Лисицин билан учрашдилар. Сўнгра Ярославль Савдо-саноат палатасида маҳаллий ишбилармон доиралари вакиллари билан «Давра суҳбати» ўтказилди. Унинг якунида делегация иштирокчилари ўз манфаатларидан келиб чиққан ҳолда гуруҳларга бўлиниб, Ярославлдаги ҳамкасблари ҳамроҳлигида муассаса ва корхоналарни кўздан кечирдилар. Бўлиб ўтган музокаралар натижасида қатор битим ва истиқбол режалари тўғрисидаги протоколлар имзоланди.

Бугунги кунда Ярославль областида тўққизта Ўзбекистон—Россия қўшма корхонаси мавжуд. Ярославлликларга Жиззах деҳқонларининг қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотувчи «Савдо уйи» хизмат кўрсатмоқда. «ЎзДЭУавто» автомобилларини сотиш ва уларга хизмат кўрсатиш маркази фаолият кўрсатмоқда. Иқтисодий ҳамкорлик маданий алоқалар ривожига ҳам туртки бермоқда. Хусусан, Ярославль Ёш томошабинлар театри икки йил бурун Тошкентда бўлиб ўтган «Ҳумо» театрлар фестивалида иштирок этди.

Сўнгги пайтларда қатор янги қўшма лойиҳалар амалга ошириш юзасидан ҳам жиддий ишлар олиб борилмоқда.

Ўзбек делегациясининг Ярославлга ташрифи давомида ўзаро ҳамкорликнинг истиқболли йўналишлари муҳокама этилди, келгусида амалга оширилиши зарур бўлган ишлар белгилаб олинди. Икки йил бурун имзоланган Россия Федерацияси областлари ва Ўзбекистон Республикаси вилоятлари ўртасида ҳамкорликни кенгайтириш тўғрисидаги ҳукуматлараро битим бундай ўзаро алоқаларга ҳуқуқий асос яратмоқда.

Олег ШАТУНОВСКИЙ.
«Жаҳон» АА.
Москва.

Пахта йиғим-терими қизғин паллага кирган шу кунларда Риштон тумани "Матлуботсавдо" ҳиссадорлик бирлашмаси тасарруфидаги савдо дўконлари ҳамда умумий овқатланиш тармоқларининг иш соатлари узайтирилди.

«Матлуботсавдо» пахтакорлар хизматида

Мавсум мобайнида теримчи ва ҳашарчиларга намунали савдо хизмати кўрсатишни мақсад қилган жамоага қарашли савдо тармоқлари ҳар қачонгидан барвақт очилиб, кечга қадар ишламоқда. Айниқса, умумий овқатланиш тармоқлари иши узлуксиз ташкил этилгани тумандаги тўртта пахта қабул қилиш пунктида меҳнат қилаётган ишчи-хизматчилар, механизаторларга кўплаб қулайликлар туғдирмоқда.

Шунингдек, туман "Матлуботсавдо" бирлашмаси ва ширкат хўжаликлари ҳамкорлигида дала қозонлари ташкил этилди. Бу пахтакорларни иссиқ овқат ва кундалик озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаш имконини бермоқда. Томонлар келишувига кўра, бирлашма сифати кафолатланган, бозор нархидан арзон маҳсулотлар етказиб беради, ширкат хўжалиги эса жойларнинг ўзида иссиқ овқат ташкил этади. Айни пайтгача 27 миллион сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб берилди.

— Пахта йиғим-терими мавсуми муносабати билан кўчма автодўкон фаолияти ҳам йўлга қўйилди, — дейди "Матлуботсавдо" ҳиссадорлик бирлашмаси савдо бўлими бошлиғи Маъруфжон Раҳмонов.

— Унда кундалик эҳтиёж учун зарур бўлган 42 хилдаги маҳсулот мавжуд.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

"Хонбугда" ҳаммага ёқади

Хонобод шаҳридаги "Хонбугда" ўзбек-хитой қўшма корхонаси маҳсулот ишлаб чиқарган дастлабки кунларданоқ ўз мижозларини топишга улгурди. 250-500 граммлик полиэтилен идишларга қадоқланган "андижонча-уйғурча" лағмонга бўлган талаб тобора ортиб бормоқда. Ҳозирда "Хонбугда" маҳсулотлари нафақат юртимиз, балки хорижликлар дастурхонига ҳам файз киритаётир.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА КАРТОН ВА ГОФРОКАРТОН СИҒИМЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ ЭНГ ЙИРИК КОРХОНА – хорижий сармояли "SANOATQALINQOG'OZSAVDO" ОАЖ
қуйидагиларни тайёрлаб бериш учун буюртмалар қабул қилади ва чекланмаган миқдорда сотади:
- турли хил ўлчамдаги ва бир неча рангда тайёрланган ҳар хил мақсадлар учун мўлжалланган гофроқутилар;
- гофрокартон;
- матбаачилик ва китоблар учун елимланган картон;
- буюмларни ўраш қоғози;
- якка тартибда буюртма бўйича картон маҳсулотлари;
- тухумларни ташиш ва сақлаш учун қатламлар;
- ҳар хил ўлчамдаги қалинлиги 3 - 3.5 мм бўлган толали плиталар.

702500, Тошкент вил., Ангрен ш., Гулбоғ қўрғони.
Тел.: (37166) 34-452, 22-420, факс: 26-651.
Самарқанд ш., тел.: (3622) 35-42-41.

ШАРТНОМАЛАР ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛДА ТУЗИЛАДИ:
700011, Тошкент ш., Навоий к., 18-В, 216-хона.
Тел.: 144-87-63, 144-31-83, факс: 144-87-63.
6276/1928

TS-Technoloqy компанияси қуйидаги хизмат турларини таклиф этади:
- лойиҳа тузишдан аввалги тадқиқот ўтказиш;
- лойиҳа тайёрлаш;
- лойиҳани амалга оширишни техник қўллаб-қувватлаш;
- ходимларни ўқитиш ва маслаҳат бериш;
- жаҳондаги етакчи ишлаб чиқарувчиларнинг жиҳозларини етказиб бериш.

TS TECHNOLOGY

Манзил:
Тошкент ш., Ҳамид Олимжон майдони, «Пойтахт» бизнес мажмуи, ғарбий томон, 2 йўлак, 29, 30 идора.
Телефонлар: (371) 137-72-91, 137-72-92.
Факс: (371) 137-72-98.
intel
Design by A.G. ©2000
6283/1745

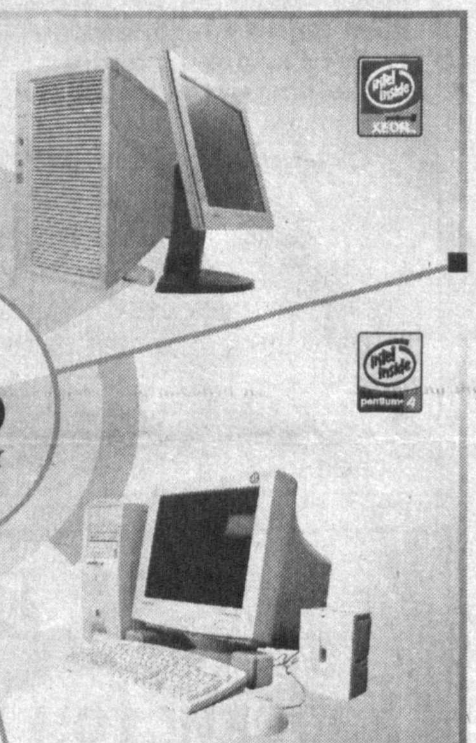

FSA Talabalar Dasturi

The FREEDOM Support Act (FSAU) talabalar dasturi AQSH Ta'lim va Madaniyat Ishlari bo'yicha Byurosi (ECA) dasturi bo'lib Xalqaro Tadqiqot va Olimlar Ayirboshlash Kengashi (IREX) tomonidan boshqariladi. FSAU dasturi Armaniston, Azerbayjon, Belarus, Gurjiston, Qozoqiston, Qirg'iziston, Moldova, Rossiya Federatsiyasi, Tojikiston, Ukraina va O'zbekistonning fuqarolari uchun mo'ljallangan bo'lib, 1, 2 va 3*chi kurs talabalari (*5-yillik dargohlar) uchun mo'ljallangan bo'lib AQSH kollej va universitetlarida bir akademik yil davomida ta'lim olish imkoniyatini beradi. Isht'rokchilar ochiq tanlov asosida tanlab olinadi.

Topshirish sohalari:
- Amerika ilm-fanlari
- Bizness
- Atrof-muhit muhofazasi
- Ekonomika
- Jinoiy Huquq asoslari
- Jurnalistika
- Halqaro Munosabatlar
- Kompyuter Texnologiya
- Ta'lim
- Qishloq Ho'jaligi
- Siyosiy fanlar
- Sociologiya

Dastur qatnashchilari:
- O'quv yili davomida AQSH dargohlaridan birida ta'lim oladilar;
- Kamida 20 soatlik ko'ngillik xizmatini turar-joy/shahrida birinchi semestr davomida amalga oshiradilar;
- Ikkinchi semestr davomida stajirovka o'taydilar.

Dastur topshirish davomida birinchi kurs talabalari oila yoki yotoqxonaga joylanadilar va ikki-yillik kollejda o'quv yili davomida ta'lim oladilar. Dastur topshirish davomida ikkinchi va uchinchi kurs talabalari to'rt-yillik universitetlarda ta'lim olib, dargoh yotoqxonalariga joylanadilar.

Stipendiya sohiblariga quyidagilar taqdim etiladi:
- Ikki-tomonlik yo'l harajatlari;
- Turar joy bilan ta'minlash;
- Universitet to'lov mablag'i;
- O'quv qo'llanma bilan ta'minlash;
- Har oylik stipendiya; va
- Ko'ngilsiz voqea sodir bo'lganda qoplanadigan mablag'

Qoshimcha ma'lumot uchun talabnomalar ruyhatiga qarang

Talabnomalar topshirish muddati: 17:00, 31 Oktyabr, 2002

FSAU ariza varaqalarini/talabnomalarni IREX offislarida qo'lga kiritishingiz va topshirishingiz mumkin. IREX boshqaruvi ostidagi O'zbekiston IATP offislarida, hamda www.irex.org , www.irex.ru va www.irex.org.uz internet varaqalaridan olishingiz mumkin.
Qo'shimcha ma'lumotlar uchun quyidagi manzilga murojaat qilishingiz mumkin:
Bobur ko'chasi, 4, Toshkent, O'zbekiston 700003 Tel/Fax: (998-71) 139-10-58, Email: roses@irex.org.uz
IREX
6354-1/2051

«Озодликни қўллаб-қувватлаш бўйича долзарб муаммолар» Дастури

«Озодликни қўллаб-қувватлаш бўйича долзарб муаммолар» Дастури ECA(Таълим ва маданият ишлари бўйича Бюроси) томонидан молиявий таъминланиб, IREX (Халқаро тадқиқот ва олимлар айирбошлаш Кенгаши) томонидан бошқарилади.«Озодликни қўллаб-қувватлаш бўйича долзарб муаммолар» Дастури 4 ой муддат давомида Евроосиё давлатларида етакчи ўринларда турган касб эгалари ва мутахассисларга АҚШда малака ошириш ва илмий тадқиқотлар ўтказиш учун қулай шароит ва ажойиб имкониятдир. Мазкур стипендия Арманистон, Озарбойжон, Белорусь, Грузия, Қозоғистон, Қирғизистон, Молдова, Россия, Тожикистон, Туркманистон, Украина ва Ўзбекистон фуқароларига тақдим этилади. Дастур қатнашчиси ўз талабномасида кўрсатаётган таклифи сиёсий йўналишда бўлиб, Евроосиё мамлакатларига фойда келтириш мақсадида тузилиши керак.

Бу дастурда катнашиши мумкин бўлган касб эгалари:
- Иқтисодчилар
- Давлат хизматчилари
- Ҳуқуқшунослар, сиёсий маслаҳатчилар
- Аҳоли соғлиғини сақлаш мутахассислари
- Нодавлат ташкилотлари етакчилари
- Журналистлар
- Сиёсат соҳасидаги барча мутахассислар

Тадқиқот йўналиши:
Бизнес бошқаруви
Фуқаролар таълими
Таълим сиёсати
Иқтисодиёт
Атроф-муҳит сиёсати
Инсон ҳуқуқлари
Халқаро муносабатлар
Журналистика ва оммавий ахборот воситалари
Қонуннинг қўлланилиши
Ҳарбий ва хавфсизлик муаммолари
Сиёсий масалалар
Жамият ва давлат бошқаруви
Аҳоли саломатлиги сиёсати
Ҳуқуқнинг ўрни
Ижтимоий таъминланганлик сиёсати

Дастур қуйидаги харажатларни таъминлайди:
- Икки томонлама йўл харажатлари;
- Яшаш жойи ва стипендия;
- Тадқиқот ишлари билан боғлиқ бўлган харажатлар;
- Соғлиқ билан боғлиқ бўлган фавқулодда ҳолатлардан суғурта.

Дастур бўйича талабнома топшириш муддати:
2002 йил, 22 ноябрь,17.00

Қўшимча маълумотлар
Тошкент ш., Бобур кўчаси, 4-уй. Телефонлар: (998-71) 139-1058, 55-8358, 55-7025 Email: irextash@irex.org.uz
IREX
6354-2/2051

ТАШКИЛОТ
ҚУЙИДАГИ
МАТБААЧИЛИК ЖИҲОЗЛАРИНИ
СОТИБ ОЛАДИ:
- офсет босма машинаси:
- йиғиш жиҳози.
Телефонлар: 137-66-20, 35-10-30.
Лицензия 10-592 30.05.2000 йилдан.
6330/2103

"ТЕЗИНТОМ" ҚК БУЧИРОЙ ВА КАФОЛАТ ДЕМАКДИР
TEZINTOM
"Тезинтом" ҚК ўз маҳсулотлари нархларини сезиларли даражада камайтирганлигини маълум қилади.
- МЕТАЛЛ ЧЕРЕПИЦА ВА УНГА КЕРАКЛИ ЖИҲОЗЛАР
- МЕТАЛЛНИ ТУРФА РАНГЛИ ПОЛИМЕР ҚОПЛАМА БИЛАН ПАРДОЗЛАШ
- ДЕКОРАТИВ ПАНЕЛ ДЕВОРЛАР ВА ОСМА ШИФТЛАР ЧИҚАРИШ
- БАДИИЙ САВИЯДАГИ МЕТАЛЛ МАҲСУЛОТЛАР
- ТУРАР-ЖОЙ БИНОЛАРИ ЛОЙИҲАЛАРИНИНГ МЕЪМОРИЙ - БЕЗАШ МАССАЛАЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ
ОВРУПА СИФАТИ
Ўзбекистон Республикаси, Тошкент шаҳри, Муҳиддинов кўчаси, 1А уй.
Телефон: + (998-71) 162-42-74, 162-78-59, 162-42-47.
Факс: + (998-71) 162-41-05. E-mail: Тезинтом
31102
6360/1473

Юртимиз пахтакорлари, деҳқонлари диққатига!
АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ
«ПАХТА БАНК»
2002 йил 20 сентябрдан эътиборан, 1 ноябргача бўлган давр мобайнида 7 ой муддатга очилиб, йиллик 45 фоиз даромад тўланадиган
«ҲОСИЛ» жамғарма омонатини
ТАКЛИФ ЭТАДИ.
Ушбу омонатга маблағингизни «Пахта Банк»нинг исталган бўлимига қўйишингиз ва ҳар ойда фоизли даромадингизни олиб боришингиз мумкин.

Хирмонингиз баракали бўлсин, азиз юртдошлар!
Тўлиқ маълумот учун телефонлар: 173-25-56, 78-10-32.
«Пахта Банк» фаровонлигингиз калитидир!
6181/2064

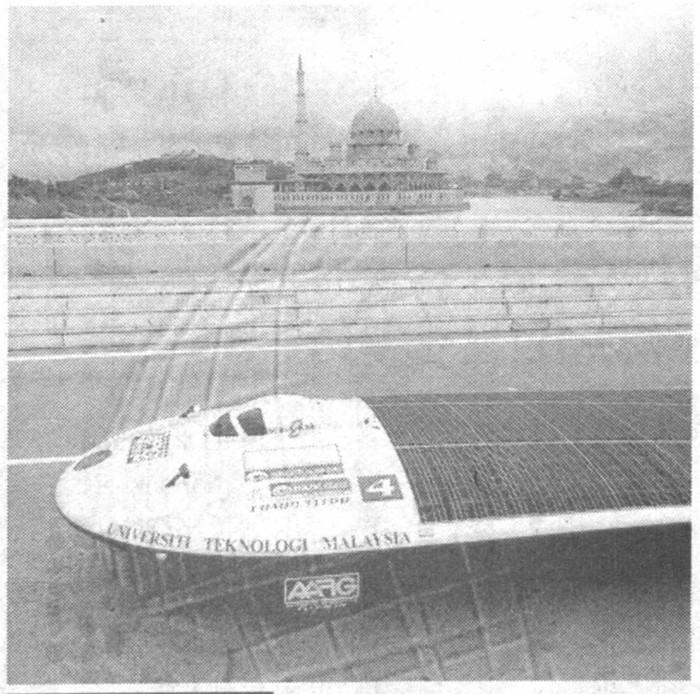

Экология

Автомобиллар пойгаси

Малайзияда қуёшдан кучланиб ҳаракат қилувчи автомобиллар пойгаси бўлиб ўтди.

«Lycos.ру»нинг хабарига кўра, пойгада дунёнинг турли мамлакатларида ишлаб чиқарилган экологияга зарарсиз автоуловлар иштирок этди.

Мозийдан садо

Тутанхамон сурати яратилди!

АҚШ ва Буюк Британия махсус ёруғлик эффектлари бўйича мутахассис ҳамда олимлари одатда криминалистикада фойдаланиладиган компьютер технологиялари ёрдамида Тутанхамон фиръавнининг сиймосини тикладилар.

«BBC News» хабарига кўра, фиръавннинг юз тузилиши 1968 йилда мўмиёда рентген тадқиқотлари ўтказилгандан сўнг олинган натижаси асосида тузилди.

Британиялик профессор Робин Ричардс фиръавнга мансуб бўлган этник гуруҳдаги ёши, жинси бир хил бўлганларнинг юз тузилишини аниқлаган. Махсус ёруғлик эффектлари бўйича мутахассислар эса унинг портретини яратишган. Сурат ҳозир Лондондаги илмий музейда намойиш қилинмоқда.

Янги салтанат (VIII династия) даврида яшаган Миср фиръавни – Тутанхамон эрамиздан аввалги тахминан 1400-1392 йилларда давлатни бошқарган. У 12 ёшида тахтга ўтирган ва 20 ёшга кирмасдан вафот этган.

1922 йилда топилган Тутанхамон мақбараси – Миср фиръавнлари дафн қилинган мақбаралар ичида энг яхши сақланиб қолинганидир.

Айни пайтда фиръавн мўмиёси Қоҳира музейидан жой олган.

Хавфсизлик

Янги тизим жорий қилинмоқда

АҚШ аэропортларида йўловчилар юкини текшириш бўйича янги тизим жорий қилина бошланди.

Ушбу чора ҳукумат томонидан қабул қилинган террорчилик хуружларининг олдини олишга қаратилган дастур асносида кўрилмоқда.

«НТВ.ру»нинг маълумотига кўра, айни пайтда 9 та аэропортга янги ускуналар ўрнатилган.

Хотира

ҲИНДИСТОН. *Тереза Она ихлосмандлари қувончи чексиз. Ватикан руҳонийлари ушбу зотнинг илоҳий кучга эга эканлигини тан олди. Бундан буён Тереза Она – авлиё деб ҳисобланади. Энди мартабани расмийлаштириш вақтини Рим папаси белгилайди.*

САЙЁРАМИЗНИНГ ЭНГ КЕНЖА ДАВЛАТИ

Ўтган якшанба куни Шарқий Тимор БМТнинг 191-аъзосига айланди. Шу муносабат билан мазкур ташкилотнинг Нью-Йоркдаги бош қароргоҳида тантанали маросим бўлиб ўтди. Унда Шарқий Тимор президенти Шанана Гужмау ва халқаро ҳамжамият вакиллари иштирок этди. БМТ биноси қаршисида Шарқий Тиморнинг қора, сариқ ва қизил ранглар акс этган байроғи ҳилпирай бошлади.

Шарқий Тиморнинг ҳудуди — 14,9 минг квадрат километр. Аҳоли сони бир миллионга яқин. Пойтахти — Дили.

Шарқий Тимор кейинги 30 йил давомида бошқа давлатларга қарам бўлиб келди. У дастлаб португалияликлар назоратида бўлди. Улар оролдан кетгач, бу ҳудудга Индонезия эга чиқди. Бироқ орол аҳлининг эркинликка умиди, интилиши ҳеч қачон сўнган эмас.

1999 йилга келиб бу ерда умумхалқ референдуми бўлиб ўтди. Ўшанда Шарқий Тимор фуқароларининг аксарияти мустақиллик тарафдори эканини билдирди. Бироқ бу вақтда мамлакатда парокандалик ҳукм сурар эди. Шу боис у вақтинча БМТ кузатуви остига олинди.

Шарқий Тиморнинг мустақил давлатга айланиб кета олишига кўпчилик ишонқирамай қарарди. Лекин оролнинг табиий заҳираларга сероблиги, табиати сайёҳлар учун жозибали экани ҳисобга олинадиган бўлса, истиқболда бу юрт гуллаб-яшнашига шубҳа қолмайди. Орол соҳилларида катта нефть заҳиралари борлиги аниқланган. Бу ҳам тиморликлар учун фаровонлик гарови бўлиши турган гап. Мазкур маросимда Бош котиб

Шарҳловчи минбари

Кофи Аннан ҳам тез орада мамлакат иқтисодиёти оёққа туриб олишига ишонч билдиргани бежиз эмас.

1999 йилги референдумда аҳолининг аксарияти мустақил давлат қуриш тарафдори эканлигини билдирганига қарамай, мамлакат жорий йилнинг май ойидагина ўз истиқлолини расман эълон қилди. Мана, орадан тўрт ой ўтиб, мамлакат жаҳоннинг энг йирик ва нуфузли сиёсий ташкилоти — БМТга аъзо бўлди. Энди Шарқий Тимор ҳам бошқа давлатлар қаторида минтақа ва дунё муаммоларини ҳал қилишда халқаро ҳамжамият билан кенг ва тенг ҳуқуқлилик асосида ҳамкорлик қила бошлайди.

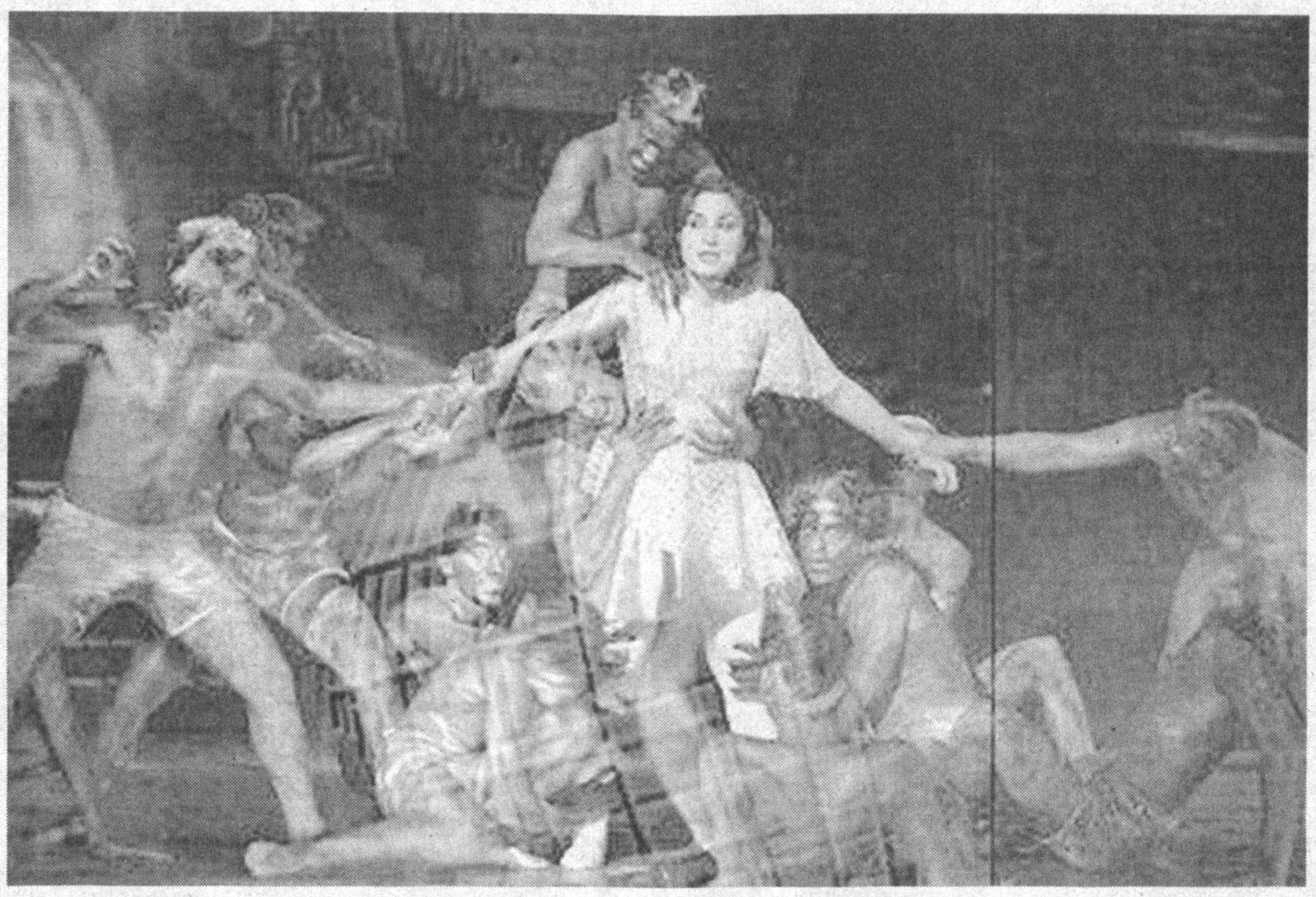

Ироқнинг пойтахти Бағдоддан 100 километр узоқликда 14-санъат фестивалида бутун дунёдан рақс ижрочилари йиғилишди. Тарихий шаҳар – Вавилонда ўтказилган халқаро фестивалга Ироқ атрофидаги кескинлик ўз таъсирини кўрсатолмади.

ЯПОНИЯ ЯНА ДОВУЛЛАР ҚУРШОВИДА

Японияда бу йил анча серёғин келди. Кетма-кет юз берган довул, бўронлардан аҳоли анча азият чекди. Табиий офатлар Япония иқтисодиётига ҳам ўзининг салбий таъсирини кўрсатмоқда.

Илгариги офатлар оқибатлари ҳали бартараф этилмасдан туриб, Японияга яна бир довул ҳамла қилди. Сўнгги эллик йиллик давр мобайнида энг кучли довул дея таъриф этилаётган "Хиго" аҳолини анча саросимага солиб қўйди. У мамлакат пойтахти — Токиогача етиб келди.

Токио шаҳрида довуллар камдан-кам юз беради. Аҳён-аҳёнгина пойтахтда шамол туради. Кучли довулни эса тасаввур ҳам қилиб бўлмасди. Октябрь ойининг илк кунларидаёқ Токионинг ғарбий қисмини довул ўз домига тортди. Пойтахт яқинида жойлашган Чиба шаҳрида бир киши ҳалок бўлди. Йокогамада эса бинолар вайрон бўлди. У ерда ҳам қурбонлар бор.

Аниқланишича, офат натижасида йигирмага яқин одам жиддий жароҳатланган. Шаҳардаги айрим бинолар ва электр алоқаси қисман ишдан чиқди. Довулнинг тезлиги соатига 190 километрни ташкил этмоқда. Иқлимшуносларнинг таъкидлашича, ҳозир довул шимол томон йўл олган. Тез орада у Россияга қарашли Сахалин ва Курилл оролларига етиб боради.

Роса бир ой аввал Окинава оролидаги бўрон туфайли 29 киши ҳаётдан кўз юмган эди. Июнда бўлиб ўтган "Чатан" тўфони эса тошқин келтириб чиқарган ва муаммони янада чигаллаштирганди.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, "Хиго" туфайли Япониядаги ортиқча ёғингарчилик миқдори 200 миллиметр кўп бўлиши мумкин. Темир йўл ва ҳаво транспорти фаолиятида узилиш юз бериши эҳтимоли ҳам йўқ эмас.

Шаҳноза МАТНАЗАРОВА,
ЎзА шарҳловчиси.

Террорчилик

Райд иқрор бўлмоқчи

Ўтган йилнинг декабрь ойида самолётга оёқ кийим ичида портловчи модда олиб киришга уринаётганда ҳибсга олинган англиялик Ричард Райд ушбу ҳаракатларни ёвуз ниятда амалга ошириш учун қилганини бўйнига олишга тайёр.

Айбланувчи адвокатларининг айтишларича, Райд АҚШ томонидан илгари сурилаётган 8 та айбнинг барчасига иқрор бўлмоқчи.

«Рейтер» агентлигининг хабарига кўра, Райднинг адвокатлари «У 2001 йилнинг 22 декабрига оид айбларнинг барча бандларига рози. Айбланувчи унинг оиласига салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ошкора суд жараёнидан халос бўлиш ниятида», деган расмий ҳужжат билан чиқишган.

Сайловлар пайтидаги қўпорувчилик

Ҳиндистонлик Жамму ва Кашмир штатларида амалга оширилган террорчиликлар оқибатида камида 10 нафар киши ҳаётдан кўз юмди.

Ушбу мудҳиш ҳодисалар ушбу баҳсли ҳудудларда ўтказилаётган сайловлар пайтида рўй берди.

«Лента.ру» маълум қилишича, қўпорувчиликлар туфайли сайловчилар сиёсий тадбирда кам қатнашдилар.

Ажиб дунё

100 ёшли ҳайдовчи

Флоридада истиқомат қилувчи 100 ёшли киши ўзининг туғилган куни арафасида ҳайдовчи гувоҳномасини узайтириш ҳуқуқини берувчи имтиҳонларни муваффақиятли топширди.

Унинг умумий ҳайдовчилик стажи 83 йилга тенг. У узоқ вақт мобайнида бирон марта ҳам йирик автоҳалокатга учрамаган.

100 ёшли қария ҳар куни 10 соат ухлаши ва эрталаб яхши овқатланиши туфайли бардам-бақувват бўлганини айтган.

«Автоновости.ру»нинг маълумотига кўра, айни пайтда Флорида штатида 90 ёшдан ошган 63000 нафар ҳайдовчи рўйхатга олинган.

ГВАТЕМАЛА. *Қутқарувчиларнинг гоҳида ўзларини ҳам қутқаришга тўғри келади. Бу ўт ўчирувчи кучли оқаётган дарёга қулаган автобусдан йўловчиларни қутқариш пайтида фожиа содир бўлди. У оғир аҳволда шифохонага келтирилди.*

Саҳифа учун масъул: Салим ДОНИЁРОВ.

Табиий офат

Кетма-кет довул

Кубанинг ғарбидаги Пинар-дель-Рио провинциясида «Лили» довули олиб келган кучли шамол ва ёмғир натижасида 37000 дан зиёд уй шикастланган, улардан 3000 тага яқинини умуман қайта тиклашга тўғри келади.

«ИТАР-ТАСС» агентлигининг хабарига кўра, табиий офат оқибатида қурбонлар йўқ. Соатига 160 километр тезликдаги шамол ва кучли ёмғир келтирган «Лили» довули бир ҳафта олдин ушбу ҳудудга катта зарар етказган «Исидора» довулидан кейин келди.

«Исидора» 10000 дан зиёд уйга шикаст етказди ва қишлоқ хўжалик инфратузилмасига ҳам зарар келтирган эди.

Яқин Шарқ

Яна уч ҳафта муҳлат

Фаластин Озодлик Ташкилоти (ФОТ) марказий қўмитаси ўз мажлисида янги ҳукуматни тузиш учун Ёсир Арофатга уч ҳафта муҳлат берди.

Маълумотларга кўра, ушбу қарор Арофат қароргоҳининг Исроил қўшинлари томонидан қамал қилиш давом этаётганлиги туфайли қабул қилинган.

«ИТАР-ТАСС» агентлигининг хабар беришича, ФОТ МК Фаластин мустақил давлати тузилганидан сўнг Бош вазир тайинланиши ҳақида ҳам қарор қабул қилган.

Мунозара

Шартномалар тан олинмайди

Эрон вакиллари Россия, Озарбойжон ва Қозоғистон давлатларининг Каспий денгизининг тубини бўлиб олиш бўйича шу йил имзолаган икки томонлама шартномаларига қарши эканликларини таъкидлашган.

Эрон ҳукумати вакили Абдулла Рамазон Зода Теҳронда ўтказилган матбуот анжуманида «Каспий денгизнинг минерал ресурсларидан фойдаланишни тартибга солувчи қонунчилик режимидаги ўзгартишларни ушбу сув ҳавзасига чегарадош бўлган беш давлатнинг барчаси маъқуллаши лозим, шунинг учун Эрон ҳеч қандай икки, ҳатто уч томонлама шартномаларни тан олмайди», деди.

«Рейтер» агентлиги маълумот беришича, Каспий денгизнинг тубини бўлиб олиш бўйича мунозаралар совет иттифоқи парчалангандан сўнг пайдо бўлди. Денгиз қирғоқбўйида энг кам чегара линиясига эга бўлган Эрон 1970 йилларда СССР билан тузилган шартномани ўзгартириб, Каспийни беш давлат тенг бўлиб олиши кераклигини билдирмоқда.

Муз кўчиши

Умид қолмади

Шимолий Осетиядаги Кармадон тоғ дарасида муз кўчиши натижасида бедарак йўқолганлар ҳаёт эканлигига умид йўқ.

Россия Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг жанубий минтақавий маркази бошлиғи Иван Тетерин журналистларга ана шу ҳақда маълум қилган. Унинг айтишича, қутқарувчилар қидирув ишларини давом эттиришади.

«Лента.ру»нинг маълумотига кўра, яқин вақт ичида дарадиги туннелга кириш йўлини очиш учун портлатиш ишлари бошланади.

Ижтимоий ҳаёт

Лондон метро ходимлари иш ташлаши автомобиль йўлларида тирбандликка сабаб бўлди. Шаҳар марказида ишловчилар иш жойларига пиёда боришга мажбур бўлишди.

Тиббиёт оламида

Малярияга даво топилади...ми?

Америка ва британиялик олимлар гуруҳи инсон учун ўта хавфли бўлган малярия турларидан бирининг генетик кодини ечишга муваффақ бўлишди. Бу – бир ҳужайрали организм «Plasmodum falciparum» деб аталади.

Дунёда ҳар 20 сонияда бир боланинг ҳаётига зомин бўлаётган малярия касаллиги ҳақида мақола «Nature» журналида чоп этилган. «Science» журналида эса ушбу касалликни одам танасига киритувчи «Anopheles Gambiae» чивинининг генетик картаси келтирилган. Бу эса ўта хавфли касалликни даволашда самара берувчи дори-дармонларнинг яратилишида ёрдам беради.

Ҳақиқат — дунёнинг иймони

Усмон Носирнинг сўнгги ўйлари

Ҳақиқат — дунёнинг иймони,
Анингсиз ҳар қадам — қабоҳат.
Наҳотки, бизлар — халқ душмани?!
Бўлурму шунчалар маломат?!
Аяжон, қўрқмайман ўлимдан,
Бундай иш келмайди қўлимдан.

Хусумат суқилди ўртага,
Худбинлар ошиғи олчидир.
На илож, фаришта ўрнига
Иблислар қисматдан фол очар.
Аяжон, қўрқмайман ўлимдан,
Барибир ёв ўнгу сўлимда.

Рост гапинг ҳеч кимга ёқмайди,
Ёлғон сўз — хиёнат ўзликка.
Мен иймон йўлидан оғмайин,
Бахт, ғурур тиладим ўзбекка.
Аяжон, қўрқмайман ўлимдан,
Қайтмайман эзгу, ҳақ йўлимдан.

Бобомлар қабрида тик турар,
Фалакка етганча нидоси.
Эрк учун энг қутлуғ жанг борар,
Қанийди, бўлолсам фидоси.
Аяжон, қўрқмайман ўлимдан,
Қарзим кўп халқимдан, элимдан.

Бир куни қад ростлар адолат,
Кундайин ёришар юзимиз.
Авлодлар қилганча тиловат,
Ахтариб келарлар изимиз.
Аяжон, қўрқмайман ўлимдан,
Чўғ излаб топишар қўлимдан.

Аяжон, рози бўл болангдан,
Бу менинг на афсус, на оҳим.
Бозордай серғалва оламдан
Менга хуш оллоҳнинг паноҳи...
Ёлғиз ҳақ-таоло дилимда...

Абдумалик ИСОМИДДИН.

Машҳур кишилар ҳаётидан

Улуғ композитор Мендельсон доимо «Режанс» кафесига қатнаб, шахмат ўйнашни ёқтирар экан. У анча бақувват ўйнарди. Лекин ютқазган рақибларига жуда ачиниб кетар экан-да, кўнгилчанлик билан уларга таскин берар экан:

— Кўп хафа бўлаверманг. Аслини олганда, иккимиз ҳам тенг ўйнаймиз. Фақат мен авжини бир парда баланд оламан, холос...

Нур шарқдандур

Барча гўзаллик отаю онанг билан

Агар «Ота-оналар билан муносабатнинг ўн бир қоидаси нималардан иборат?» деб сўрасалар, шундай жавоб бер:

Биринчи: доимо ота-онага ҳурматда бўлиш.

Иккинчи: улар учун дунёнинг барча бойлигини ҳам аямаслик.

Учинчи: ота-онага уларнинг ҳурматини бажо келтирганингни асло эслатмаслик.

Бешинчи: ота-онанинг биринчи чақириқлари билан олдиларига етиб келиш.

Олтинчи: ота ва она билан гаплашганда юзни буриштирмаслик, жаҳл қилмаслик.

Еттинчи: ота-онанинг барча истакларини бажо келтириш.

Саккизинчи: ота ва она билан суҳбатлашганда овозни баланд кўтармаслик.

Тўққизинчи: ота-онанинг рухсатисиз саёҳатга чиқмаслик.

Ўнинчи: ота-онага қувонч келтиришга интилиш.

Ўн биринчи: ота-онани муқаддас деб билиш, чунки барча гўзалликлар ўшалар туфайлидир.

Ҳусайн Воиз КОШИФИЙнинг «Ким билан дўстлашиш керак?» китобидан Т. ҲУСАНОВА тайёрлади.

ҚУЛТЎРАНИНГ МУШУГИ

Шерхон ака туғилган оқшом хона ёришиб, илоҳий бир нур жисмларига сингдирилган экан. Осмонни қора булут қоплаб, жала ёққан кечаси мен туғилган эканман. Шундан бўлса керак, ой ҳам, кун ҳам Шерхон акага кулиб боқади. Менинг бўлса, ҳеч омадим юришмади, юришмади-да.

Нима бўлди-ю, Шерхон ака бетобланиб қолдилар. Бормаган дўхтирлари йўқ ҳисоби. Охири эл оғзида кучли биотоки билан машҳур бўлган бир аёлга яширинча мурожаат қилдилар. У акахонимизга мушук асрашни буюрди.

— Соғлом, чиройли, юввош мушук асранг. Ўринга кирсангиз қучоғингизга талпинадиганидан бўлсин. Иссиқ баданингизга сим-сим игна санчилгандай кучни сингдирсин. Бошини уқалаб, майин жунларини сийпаласангиз, учқунлар сачратиб, баданидан баданингизга биоток ўтказади. Хурраги ажиб бир мусиқа бўлиб эшитилади. Яхши дам олиб, ҳузурланасиз. Энг муҳими, соғлигингиз тикланади.

— Қаердан топаман шунча хислати бор мушукни? Менга ёрдам беринг. Мол-пул кетса, кетар...

—Таърифлаганимдан ҳам ортиқ бир мушугим бор, — аёл кўз қири билан орқа оёқларини узатиб, беҳушов қорнидаги майин жунларини ялаётган қўнғир мушукка ишора қилди. — Гўзаллигини томоша қилинг. Кучингиз етармикан?

Акахонга мушукнинг қўнғирлиги ёқмади. Хафа бўлиб ишхонага келаётганди, Қултўра қоровулнинг ёнида ўтирган мушукка кўзи, кечирасиз, ишқлари тушиб қолди. Кейинчалик бу мушукка шундай ўрганиб қолдиларки, қўяверасиз. Мушук ёнларидаги юмшоқ креслога тўшалган қипқизил бахмал ёпинчиқ устида кулча ясаб, тумшуғини майин ва чиройли жунларига тиқиб олганича хуррак отиб, пинакка кетади. Кўриб ҳавасимиз келади.

— Юввош, буюрилган гапга итоат этадиган ақлли мушук чиқди, — Шерхон ака бир неча бор толеи кулганидан шукрона ўқиган эдилар. — Энг муҳими, очкўз эмас экан. Қаноатли. Овқатдан кейин қўлларини ялаб, юзини ювиб, келинчаклардай ўзига зеб беради. Сичқонга хумор қилмайди. Бағримдан ажралмайди. Дайдиб, кўча-боғ кезмайди.

Мушукларнинг биотоки бор, деган гапга энди ишондим. Бошлиғимиз асабийлашганда мушукни бир силасалар, бас. Баданидаги ҳамма рутубатлар барҳам топади. Юзлари ёришиб, кайфлари чоғ, онадан янги туғилгандай бўладилар. «Бир одамга етти марта бахт беради» деганлари шу-да!

Бошда мушугини қизғанган Қултўранинг хотини эри билан анчагина сан-манга ҳам борган эди.

— Рўзғоримнинг сариштаси шу... Энди ошхонамдан сичқоннинг ҳиди ариганида... Мушук уруғига қирғин келгани йўқ. Ана, Эшдавлатда учта мушук бор...

Эркакнинг гапи битта. Қултўра лафзидан қайтмади...Хотинининг кучи кўз ёшига етди. Меҳр қўйган экан-да, қўлдан сут, нон, гўшт бериб, катта қилувди. Энди-энди... Хотини ҳам кўникиб қолди. Сочи калтанинг ақли узун бўларкан. Мушукнинг орқасидан уйли, мошинли, йигирма минг сўмлик маошли бўлди. Яхшиликнинг яхшилик билан қайтиши шу-да. Унинг ўзи бир мушук бўлса... Дейлик, уйдан чиқиб кетганида нима бўларди? Осмон узилиб ерга тушмасди. Ўша эски ҳаммом, эски тос, яшайверарди, ночор бўлиб.

Куни кеча Ойтўла хола кутилмаган бир гапи билан идорани остин-устун қилиб юборди. Қаранг-а, ҳеч кимнинг калласига келмаган воқеа. «Ақл ёшда эмас, бошда», деб шунга айтсалар керак.

Ҳажвия

Шерхон ака дам олишга кетганларидан бери ҳеч бир зот унинг мушугини йўқламабди. Бошлиғини ҳурмат қилган мушугини ҳурмат қилмайдими? Бир зумда бутун жамоа оёққа турди. Ҳамманинг бошига ташвиш тушгандек бўлди.

— Водариғ! Кўрдим деган одам йўғ-а, — Қултўранинг энсаси қотди. — Мушук беэга эмас эди-ку?! Мен Шерхон акага ишониб топширувдим. Номард!

Хотини келиб, идорани бошига кўтарди. Ўринбосарни ёқасидан олиб, юзини тимдалади.

— Таёққа ўтқазилган қўриқчимисан? Кўзинг қаёқда? Мушугимни топиб бер, деяпман? Топиб бер! Жонимни кадига қамаб, сен олиб келувдинг.

Ўринбосарга ҳам осон бўлмади. Маслаҳат учун омбор мудирини ҳузурига чақиртирди.

— Бир кўйлакни бизлардан олдин йиртгансиз... Маслаҳат беринг, — йиғламоқдан бериб бўлиб, ёрдам сўради ўринбосар. — Бошимизга мусибат тушди. Мушук дайдиб чиқиб кетганмикан...

Омбор мудирини ҳам оғир юк босди.

— Қаровсиз ташлаб кетишларига ишонмайман, — пешанасини ишқалаб, ўйга толди у. — Бирга олиб юрардилар. Ўрганиб қолган эдилар. Қоматларини алиф, рангларини тоза, кайфиятларини чоғ қилган мушукни...

— Хўш-хўш?.. — ўринбосарнинг кўзлари чақчайди, — гапиринг-гапиринг...

— Нимасини гапирай, — ўринбосарнинг кўзига тикилди омбор мудири. — Хуш кўрган мушуклари бўлса...

— Шунча наф кўрган одам мушугини ёлғиз ташлаб кетганига ишонмайман, — оёғининг учига тикилиб, чайналди ўринбосар. — Ҳузур-ҳаловатни хумор қилиб чиқиб кетмаганмикин? Балким тузоқ қўйганлар бордир...

— Мумкин-мумкин, — омбор мудири ўринбосарнинг гапини қувватлади. — Оёғи ялпоқ одамнинг қўлидан нима ишлар келмайди, дейсиз.

Ўринбосарнинг жаҳли чиқди.

— Нимага шаъма қилаяпсиз? Кечқурун мажлис чақиртириб, шахсимни ҳақорат қилганингиз учун узр сўрашингизни талаб қиламан.

Мудир гапиришга оғиз жуфтлаётган эди, Ойтўла хола қўлида супурги тутганича эшикни очиб, ичкарига бош суқди.

— Хўжайин келдилар. Кутиб олмайсизларми?

Ўринбосар билан омбор мудири хонадан отилиб чиқдилар. Шерхон ака машинадан тушиб, энди зинапояга оёқ босаётган эканлар. Юзларидан нур ёғиларди. Пешвоз чиққан омбор мудири ва ўринбосарга чап қўлларини узатдилар. Ўнг қўллари банд... Мушукни қўлтиқлаб олган эдилар...

Турсунбой БОЙМИРОВ.
Қашқадарё.

Пусан:

СПОРТЧИЛАРИМИЗНИНГ ЗАФАРЛИ ОДИМЛАРИ

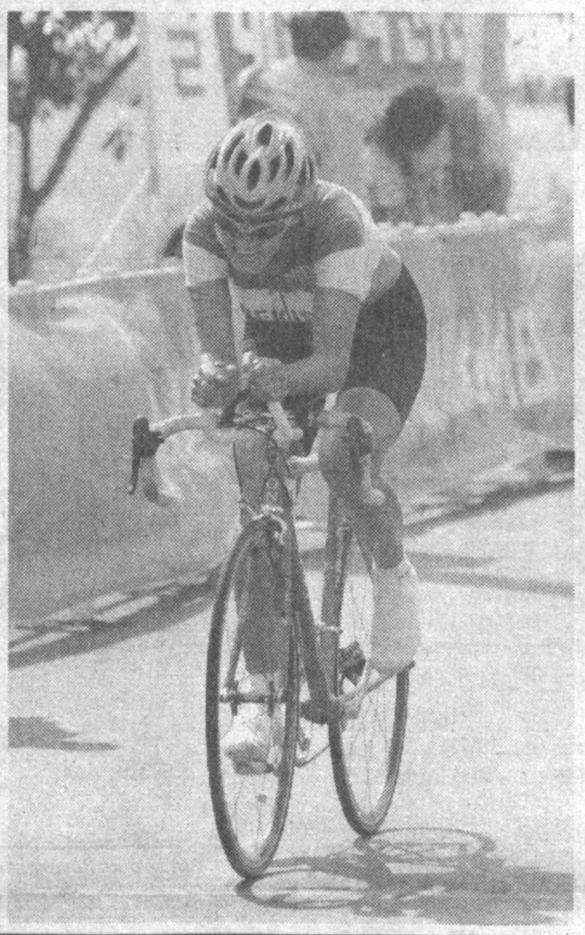

Жанубий Кореянинг Пусан шаҳрида бошланган XIV Осиё ўйинларида иштирок этаётган ўзбекистонлик спортчилар юқори натижаларга эришмоқда.

Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси матбуот марказидан ЎзА мухбирига маълум қилишларича, дзюдочиларимиз Фарҳод Тўраев ва Вячеслав Перетейко бронза медалига сазовор бўлган.

Ўзбекистонлик академик эшкак эшувчиларнинг ҳам эришаётган натижалари ёмон бўлаётгани йўқ. Эркаклар ўртасида тўртлик эшкак эшувчиларимиз Хитой жамоасидан кейин иккинчи ўринни эгаллаган бўлса, қизларимиз тўртлиги маррага учинчи бўлиб етиб келган.

Шунингдек, Севара Ғаниева ҳамда Анна Кузнецовадан иборат жуфтлик кумуш медални қўлга киритган. Саккизлик мусобақаларида қатнашган академик эшкак эшувчиларимиз бронза медалига сазовор бўлган.

Зоҳир ТОШХЎЖАЕВ,
ЎзА мухбири.
Анвар ИЛЁСОВ («Жаҳон» АА) олган суратлар.

ЛАТИФАЛАР

— Мана, илтимосингизни ҳам ўринлатдик, — деди адвокат судланувчининг ёнига келиб, — сизни уч ой қамоқ жазосига ҳукм қилишди.

— Раҳмат, яхшилигингизни бир умр эсдан чиқармайман. Сизга ҳам жуда қийин бўлгандир?

— Қийин ҳам гапми? Қора терга тушиб кетдим. Судья билан терговчи оёқ тираб олишганди, зўрға кўндирдим. Ахир, улар сизни бутунлай бўшатиб юборишмоқчи эди.

* * *

— Кеча кўчада сизга йўлтўсарлар ҳужум қилишдими?

— Ҳа, соатимни ҳам, ҳамёнимни ҳам олиб қўйишди.

— Шикоятингизда ёзилишича, сизда доимо ўқланган қурол бўларкан.

— Ҳа, бор эди, яхшиям бахтимга уни топишолмади, аблаҳлар.

* * *

Судья даъвогардан сўради:

— Жаноб, айбланувчи сизни туя, деб атабди. Шу тўғрими?

— Тўғри, — деди даъвогар.

— Тўғри бўлса, шикоят ёзиб нега бошни қотирасиз, ахир?

Санъатсевар Болалар

Бадиий академиянинг кўргазмалар залида хорижий давлатлар ёш мусаввирлари иштирокида халқаро кўрик-танлов ўтказилаётир. Мамлакатимизда илк бор ўтказилаётган ушбу танловда 2800 дан зиёд ёш рассомларнинг 3 мингдан ортиқ асарлари намойиш этилмоқда. Жаҳоннинг 26 мамлакатидан вакиллар иштирок этаётган ушбу кўргазма ғолибларини тадбир ташкилотчилари — Ўзбекистон Бадиий академияси, Ташқи ишлар, Маданият ишлари, Халқ таълими вазирликлари, "Соғлом авлод учун" халқаро жамғармаси ва Ўзтелерадиокомпаниянинг дипломлари ва эсдалик совғалари кутмоқда.

М. ХОЛМАТОВА.

Хоразм вилояти ички ишлар бош бошқармаси ходимлари вояга етмаганлар орасида ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш борасида ибратли тадбирларни амалга оширмоқда. Мактаблар, ўқув юртларида ҳуқуқ-тартибот ходимлари иштирокида учрашувлар, «Давра суҳбатлари»нинг ўтказилаётгани ўз самарасини бераётир. Ўсмирлар орасида жиноятчилик кескин пасайди.

— Мақсадимиз фарзандларимиз соғлом ва баркамол бўлиб улғайсин, — дейди Хива тумани ички ишлар бўлими вояга етмаганлар орасида ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш гуруҳи ходими Б. Отажонов. — Ана шу хайрли ишга биз ҳам ўз ҳиссамизни қўшаётганимиздан хурсандмиз.

СУРАТДА: ***Бахтиёр Отажонов ичонқалъалик ҳунарманд ёшлар даврасида.***

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

«Халқ сўзи»
«Народное слово»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш, таълим ва туризм — 132-12-08;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 977,
27225 нусхада босилди,
ҳажми — 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва З. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — А. ОРИПОВ.
Навбатчи муҳаррир — И. ЎТБОСАРОВ.
Навбатчи — М. ЮСУПОВ.
Мусаҳҳиҳ — О. АБДУАЗИМОВ.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
[t] — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили:
«Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.20
1 2 3 4 5 6

ДААД/ Очиқ жамият институти дастури ҳақида маълумот

Таклиф этилган дастурлар:

- магистрликнинг 2 йиллик дастури;
- илмий иш (диссертация) билан шуғулланувчи аспирантлар ва изланувчиларнинг 3 йиллик дастури;
- ҳар йили 3 ойдан иборат 2 йил давомида бериладиган стажировка.

Академик дастурлари:

Сиёсий фанлар, жамиятшунослик фанлари, халқаро алоқалар, ҳуқуқшунослик, жамиятни бошқариш, таълим бошқаруви, соғлиқни сақлаш, фалсафа.

Ҳужжатлар топшириш муддати:
2002 йилнинг 30 ноябригача.

ДААД минтақавий мувофиқлаштирувчиси:
Эва Портиус, республика таълим маркази (РТМ)
700027, Тошкент шаҳри, «Ўзбекистон» шоҳкўчаси, 80-уй.
Тел./факс: ++998-71-144-70-78.
e-mail: daadreguz@aol.com

Очиқ жамият институти, Камол Диёров,
700031, Тошкент шаҳри, «Зарбоғ» кўчаси, 31-уй.
Телефонлар: ++998-71-120-50-10, 120-50-11, факс: 120-68-54.
e-mail: kamol@osi.uz

САВОЛ БИЗДАН...

Қандай сўз нотўғри ёзилади?

136-35-60

Кечаги сонда берилган саволнинг жавоби:

Кэтлин Линдсай (Мери Фолкнер, 1903-1973) 903 та роман ёзган.

Тошкент шаҳар Миробод тумани ҳудудий Тиббиёт бирлашмасига қарашли думалоқ (герб) муҳри йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

«MAKSIMA» мебель салони

Италия, Испания, Польшадан келтирилган мебеллар, ёритгичлар, қандиллар, расмлар ва кўрпа-ёстиқ анжомларини таклиф этади.

«MAKSIMA» АРТ-дизайн студияси

хонадонингиз, ҳовлингиз, ландшафт дизайнини якка тартибда ишлаб беради.
Каталог бўйича буюртмангиз етказиб берилади.

Ўзбекистон бўйича етказиб ва йиғиб бериш — БЕПУЛ.

Тушликсиз ва дам олиш кунисиз ишлаймиз.

Манзилимиз:
Кўнаев кўчаси, 46-уй.
Телефонлар: 111-14-44, 152-75-94.
E-mail: maxima@online.ru

ЗАВОДНИНГ РАСМИЙ ДИСТРИБЬЮТЕРИ ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРДАН

БЕНЗИН ҚУЙИШ КОЛОНКАЛАРИ
(НАРА 4216, 2816)
ва ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАРНИ таклиф этади.

НАРА ТМ

Завод мутахассислари томонидан ўрнатиб ва созлаб берилади.

Телефонлар: 144-28-44, 144-28-04, факс: 144-28-28

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, М.Қориёқубов номидаги Академик ва халқ бадиий жамоалари дирекцияси «Туркистон» камер оркестрининг бадиий раҳбари ва бош дирижёри, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Элдор Азимовга онаси

Лайли АЗИМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани ҳокимлиги маданият ишлари бўлими ва касаба уюшмаси жамоаси «Ибн Сино» маданият маркази директори ва «УМИД» халқ студияси бадиий раҳбари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Азим Азизовга акаси

Абдурасул ТЕШАБОЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Камолиддин Беҳзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти жамоаси Иқтисодиёт ва тадбиркорлик ишлари бўйича проректор Музаффар Қайимовга падари бузруквори

ШОЙИМ отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.